

SAN JUAN

San Juanpa Pedee Pia P'āda

Juan, Zebedeo warrapa na pedee pia p'āji. Judío paji. Nipapachi Jesucristo ome. Na p'ādade Juanpa jara bi Jesupa jarada māik'aapa ooda, mak'iara uchia-e bi awaraarāpa p'ādade. Na p'ādade chi Jesús k'ōp'āyo k'inriara iru bida apachi. Jesús ome nipapachi perā pia k'awaji iru bapata. Na p'ādade k'awapi k'inia bají k'aita paji Jesús; Tachi Ak'ōre na eujādee cheda. Jara bi Jesús pank'a bi; īdaa pik'a bi; puertak'a bi; ovejaarā ak'iparik'a bi; uva k'arrak'a bi; eperāarā chok'ai p'anapipari; piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari; Tachi Ak'ōre o ak'ipipari; wāarata jarapari; chi ichita bapari.

Naapiara Juanpa jara bi Jesús Tachi Ak'ōre pedee, na p'ek'au eujādee cheda (cap. 1.1-18). Jara bi Juan Bautistapa jarateeda māik'aapa Jesupa k'ōp'āyoorā ūk'uru jirit'erada (cap. 1.19-51). Mamīda mak'iara jara-e bi Jesús nipada Galilea eujāde. Ma k'āyaara jara bi irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujāde bak'āri māik'aapa judiorā fiesta awara-awaraade bak'āri (caps. 2.1-10.42). Jara bi Jesupa Lázaro chok'ai p'irabaipida (cap. 11) māik'aapa Mariapa Jesús bīrī īrī k'erapa weeda (cap. 12.1-11). Ichiaba jara bi Jesús p'asada Jerusalendee wāk'āri (cap. 12.12-50). Jara bi Jesupa jarada nek'ok'āri chi k'ōp'āyoorā ome (caps. 13.1-14.14); irua jarateeda Tachi Ak'ōre Jaurede (caps. 14.15-16.33) māik'aapa irua it'aa t'īda ijāapataarā pari (cap. 17); iru jita atadap'edaa

mãik'aapa ateedap'edaa poro waibiarã k'írapite (caps. 18.1-19.16). Jara bi Jesúس piuda mãik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 19.17-21.14). Juanpa t'eeepai Pedrode p'âda uchia-e awaraarãpa pedee pia p'âdade (cap. 21.15-25). Maperã jara p'ani Juanpa pedee pia p'âda awara uchiaji apemaarãpa p'âdap'edaa k'âyaara.

Jesús na p'ek'au eujādee cheda

¹ Na p'ek'au eujā bai naaweda Jesucristo, Tachi Ak'õre Pedee apata, bapachi. Mägí bapachi Tachi Ak'õre ome. Iru ichita Tachi Ak'õre bapari. ² Tachi Ak'õre ome bapachi. ³ Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda oojì. Iru wẽe Tachi Ak'õrepa ne-inaa maarepida oo-e paji. ⁴ Irua chok'ai bapipachi ne-inaa jõmaweda chok'ai bi. Ìdaa pik'a bapachi eperãarã t'âide, ma k'aurepa eperãarãpa Tachi Ak'õre k'awapataadamerã. ⁵ At'âri irua Tachi Ak'õre k'awapimaa bi eperãarãmaa. Apidaapa p'oysaa jarada-e irua mäga oonaamerã.

⁶ Bapachi eperã, t'íjarapatap'edaa Juan Bautista. ⁷ Tachi Ak'õrepa mägí eperã jirit'eraji jaramerã ma ìdaa pik'a bide, jõmaarãpa Ak'õrede ijäädamerã ma jarateeda k'aurepa. ⁸ Juan ìdaa pik'a ba-e paji. Jíp'a cheji jarateede ⁹ ma wãara ìdaa pik'a bi na p'ek'au eujādee cheji, Tachi Ak'õre eperãarãmaa k'awapiit'ee.

¹⁰ Mägí Pedee, Jesucristo ba cheji na p'ek'au eujāde, ichia eujā oodade. Mamïda na p'ek'au eujādepemaarãpa k'awada-e paji iru Tachi Ak'õre Warra. ¹¹ Cheji mïda ichi auk'aarã t'âide, ãchia

auteebaida-e paji. ¹² Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa iru auteebajida māik'aapa wāara irude ijāajida. Irua māgiirā Tachi Ak'ōre warrarā papiji. ¹³ Tachi Ak'ōre warrarā māgá padait'ee, māgi eperāarā t'oda-e paji warra jīp'aarā t'opatak'a, eperāpa warra oo k'inia ooparik'a. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōrepata māgiirā ichi warrarā papiji, irude ijāa p'aneedap'edaa perā.

¹⁴ Māgi Pedee, Jesucristo Tachi Ak'ōrepa pēida. T'oji eperā k'ap'iade māik'aapa tachi t'āide bapachi. Iru Tachi Ak'ōre Warra pada perā, Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupiji tachimaa. Eperāarā k'inia iru bapachi māik'aapa Tachi Ak'ōre wāarata āchimaa k'awapipachi.

¹⁵ Juan Bautistapa k'awaji māgi Pedee Tachi Ak'ōrepa pēida. Mapa jarapachi:

—Nāgide mia jara baji jarak'āri eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, mi t'oi naaweda iru bapachi perā.

¹⁶ Ma eperā t'āri pia bapari tachi jōmaarā ome māik'aapa tachi ichita k'aripapari. ¹⁷ Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa k'awapiji eperāarāmaa Moisés k'ap'ia pari. Mamīda eperāarā k'inia iru baji māik'aapa ichi wāarata k'awapiji āramaa Jesucristo k'ap'ia pari. ¹⁸ Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unudak'aa. Mamīda Jesucristo, iru Warra apai iru bi, iru ome auk'a bairā, iru eperāarāmaa k'awapiji.

*Juan Bautistapa Jesucristodejarada
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

¹⁹ Judiorā poroorāpa Jerusalendeepa pēijida p'aareerā Leví ëreerādepemaarā ome, māirāpa Juanmaa iididamerā:

—¿Pi k'aima? ajida.

²⁰Juan Bautistapa wāarata p'anauji:

—Mi Tachi Ak'ōrepa pēida-epi, eperāarā rey pamerā.

²¹Māpai iidijida:

—Māgara, ¿pi Tachi Ak'ōre pedee jarapari Eliak'ā? ajida.

—Māga-edo aji.

Mamīda waya iidijida:

—¿Pi Tachi Ak'ōre pedee jaraparik'ā ajida, tachia nī p'anī?

—Māga-edo aji.

²²Māpai māgajida:

—Māgara, ¿pi k'aima? Jarapáde ajida. Tai pēidap'edaarāmaa jaranadait'ee. ¿K'āata jara pēit'eema? ajida.

²³Juanpa p'anauji Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda p'ādade jara bīk'a:

—Mi ni eujā pania wēe bīde māik'aapa bia bi:

'O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pīk'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.'

(Is 40.3)

²⁴Ma fariseorāpa pēidap'edaarāpa ²⁵Juanmaa iidijida:

—Pi Tachi Ak'ōrepa pēida-e pīrā eperāarā rey pamerā, Elia-e pīrā wa Tachi Ak'ōre pedee jarapari-e pīrā, ¿k'āare-it'ee eperāarā poro chooparima? ajida.

²⁶Juanpa māgaji:

—Mia parā poro choopari paniapa. Mamīda pāchi t'āide bīde aji, awaraa eperā, parāpa k'awada-e p'anī. ²⁷Māgí mi t'ēepai parāmaa jaratee cheru. Iru mi k'āyaara waibiara bī. Mia iru chancla

jida ēraik'araa bida aji, mi iru k'āyaara ek'ariara bairā.

²⁸ Māga p'asaji Betania p'uurude Jordán to k'īraik'a eere, Juanpa poro choomaa badamāi.

Jesús Tachi Ak'ōrepä pëida eperāarā pari piumerā

²⁹ Ai norema Juanpa unuk'āri Jesús ichi k'ait'a cheru, māgaji:

—¡Ak'ítí! Nāgí eperā oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'ōrepä pëida perā piumerā eperāarā pari. Nāgípa wēpapiit'ee eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata.

³⁰ Nāgí eperāde mia pedee baji nāga jarak'āri: “Eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiarā bi, iru mi t'oi naaweda bapachi perā.” ³¹ Ai naaweda mia pida k'awa-e baji iru Tachi Ak'ōrepä pëida tachi k'aripamerā. Mamīda ma-it'ee mia eperāarā poro choo cheji; māgá Israel pidaarāpa iru k'awadamerā.

³² Māpai Juanpa jaraji ichia unuda:

—Mia Tachi Ak'ōre Jaure unuji iru īrī palomak'a baai chek'āri. ³³ Mia k'awa-e bak'aji iru Tachi Ak'ōre Warra. Mamīda aí naaweda mi pëidapa eperāarā paniapa poro choomerā, mīmaa jaraji: “Pia unuit'eeda aji, mi Jaure baai cheru eperā īrī, ichita iru ome bapariit'ee. Māgí eperāpa mi Jaure ba chepiit'eeda aji, eperāarā ome.” ³⁴ Tachi Ak'ōrepä jaradak'a mia māga unuji. Maperāpí mia parāmaa jara bi: Nāgí Jesús, Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús ome nipapatap'edaarā

³⁵ Ai norema Juan Bautista waya mama baji chi k'ōp'āyoorā omeerā ome. ³⁶ Jesús wāyaa wā unuk'āri, māgaji:

—¡Ak'ítí! Jägita chi oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'ōrepa pëida.

³⁷ Chi k'ōp'āyo omeerāpa māga ūridak'āri, Jesús t'ēe wājida. ³⁸ Jesús āpítee p'irrabaik'āri, unuji ichi t'ēe cheruta māik'aapa māgaji:

—¿K'āata k'inia p'anima? aji.

Māgajida:

—Rabuni (jara k'inia bi Tachi Jarateepari), ¿pi, sāma baparima? ajida.

³⁹ Jesupa p'anauji:

—Chétí k'awaadamerā.

Māgá wājida iru baparimaa māik'aapa ma ewate p'aneejida iru ome k'ewara las cuatro pada perā.

⁴⁰ K'ōp'āyo abaapa Juan pedee ūrida māik'aapa Jesús t'ēe wāda Andrés paji. Iru Simón Pedro īpema paji. ⁴¹ Māgí Jesús ome bap'eda, ne-inaa awaraa ooi naaweda, isapai wāji chi īpema jiride. Unu atak'āri, māgaji:

—Mesías unujidada aji. (Māgí t'í jara k'inia bi Cristo, Tachi Ak'ōrepa pëida eperāarā rey pamerā.)

⁴² Māpai Andrepá chi īpema aneeji Jesumaa. Jesupa iru unuk'āri, māgaji:

—Pi Simón, Juan warra. Mamīda pi t'íjaradait'eeda aji, Cefas. (Māgí t'í griego pedeede jara k'inia bi Pedro.)

Jesupa Felipe Natanael ome jirit'erada

⁴³ Aí norema Jesús wāji Galilea eujādee. Mama unuji eperā t'íjarapatap'edaa Felipe. Māpai māgaji:

—Mi ome nipaparíiji.

44 Māgí Felipe, Andrés māik'aapa Pedro Bet-saida p'uurudepemaarā paji. **45** Felipepa Natanael jirinají māik'aapaunu atak'āri, māgaji:

—Unujidada aji, eperā Moisepa jarada Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade. Māgí ichiaba Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa chonaarāweda āchi p'ādap'edaade jaradap'edaa. Māgí eperā José warra; t̄ijarapata Jesús Nazaretdepema.

46 Natanaelpa māgaji:

—¡Nazaretdepema! ¿Nazaret p'uurudeepa eperā pia uchiaik'ā? aji.

Felipepa māgaji:

—Wādáma aji, ak'ide.

47 Jesupa Natanael ichi k'ait'a cheru unuk'āri, māgaji:

—Na Israel pida wāara t̄āri pia bapari. Apida k'ūrak'aa.

48 Natanaelpa Jesumaa iidiji:

—¿Sāga pia mi k'awa bīma? aji.

Jesupa p'anauji:

—Felipepa pi atanai naaweda, mia pi unuji higuera k'arra ek'ari.

49 Māpai Natanaelpa māgaji:

—Tachi Jarateepari, pi Tachi Ak'ōre Warra. Pi Israel pidaarā Rey, chi cheit'ee bada.

50 Jesupa māgaji:

—¿Ijāa bi-ek'ā aji, mia jarada perā pi unuji ma pak'uru ek'ari? Pia unuit'ee ne-inaa awara ma k'āyaara pi-iara. **51** Mia wāarata jararu. Parāpa undait'ee Tachi Ak'ōre eujā ewaraa k'obi māik'aapa angeleerā it'aa wāruta māik'aapa edaa cheruta mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, k'aripade.

2

Caná p'uurude miak'āidak'āri, fiesta oodap'edaa

¹ Natanael ome pedeep'eda, k'āima ūpeemaa miak'āipata fiesta oojida Caná p'uurude. Māgí p'uru Galilea eujāde bi. Jesú斯 nave mama baji. ² Jesú斯 chi k'ōp'āyoorā ome ichiaba t̄i pēijida chedamerā ma fiestade. ³ Mama p'anide vino jōdachi. Maperā Jesú斯 nawepa māgaji:

—Vino jōdachida aji.

⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Nawe, ¿sāap'eda pia mīmaa māga jara bima? aji. Waide ewari pa-eeta mia Ak'ōre jua ak'ipimerā.

⁵ Māpai chi nawepa māgaji vino jedepataarāmaa:

—Óoti jōma irua jara bik'a.

⁶ Mama bainī p'anajida chok'o seis, māudee ooda. Judiorāpa māgee chok'o iru p'anapachida aide pania t̄idait'ee. Māgá sihdai āchi jua, bīri maa-e pīrā net'aa Tachi Ak'ōre Úraa p'ādade jaradak'a. Chok'o abaade cincuenta wa setenta litros araa-pachi. ⁷ Jesupa vino jedepataarāmaa māgaji:

—Paniapa na chok'o ipuruk'ōti.

Pania atanajida māik'aapa ma chok'o ipuruk'oojida. ⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Frá ma-āri joi atadapáde aji, māik'aapa teepáde aji, na fiesta chiparimaa.

Māga oojida. ⁹ Ma fiesta chiparipa pania vino padai bāda tok'āri, k'awa-e paji sāmāik'aapa uchiaji ma vino. Ma vino jedepataarāpapai k'awajida, āchia ma vino chok'odeepa joidap'edaa perā. Māgá top'eda, ma fiesta chiparipa chi imik'ira miak'āit'ee bāda t̄i ataji ¹⁰ māik'aapa māgaji:

—Fiesta oodak'āri, jōmaarāpa naapiara vino piara bīta jedepata. Maap'eda, waibia to p'anadap'eda, jedepata chi vino mak'iara pia-e bi. Mamīda pia ia nībijida aji, chi vino piara bīta īraweda todamerā.

¹¹ Māgí ooda Jesupa Galilea eujādepema Caná p'uurude paji irua naapiara ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Māga ook'āri, unupiji ichi wāara Tachi Ak'ōrepa pēida. Ma ooda unudak'āri, chi k'ōp'āyoorāpa audupiara irude ijāa p'aneejida.

¹² Ma t'ēepai Jesús wāji Capernaum p'uurudee chi nawe ome, chi īpemaarā ome māik'aapa chi k'ōp'āyoorā ome. Kāima chok'ara-ee mama p'anajida.

Jesupa ne-inaa netopataarā jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Judiorā Pascua fiesta īrī pa wāda perā, Jesús wāji Jerusalendee. ¹⁴ Mama Tachi Ak'ōre te waibia āuk'idaa t'iak'au bīde ununaji p'ak'a netopataarā, oveja netopataarā māik'aapa paloma netopataarā. Ichiabaunuji p'arat'a tau t'erabaipataarā mama su-ak'i p'ani. ¹⁵ Māga unuk'āri, Jesupa soo oo ataji māik'aapa ma jōmaweda taawaa jērek'ooji āchi p'ak'a, oveja ome. Ma p'arat'a tau t'erabaipataarā mesa eujāde sīa bat'ak'oop'eda, āchi p'arat'a eujāde p'ok'ooji ¹⁶ māik'aapa paloma netopataarāmaa māgaji:

—¡Pāchi net'aa atéeti namāik'aapa! ¡Mī Ak'ōre te net'aa netopata tek'a papináati!

17 Jesupa māga oo bide chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī:
 'Mia pī te k'inia iru bapari perā, mi peet'aadait'ee.'

(Sal 61.1a)

18 Māpai judiorā poroorā, arii p'anadap'edaarāpa māgajida Jesumaa:

—Wāara Tachi Ak'ōrepa nāga oopiru pīrā pīmaa,
 ¿k'āata ooit'eema ajida, taipa ijāadamerā wāara Ak'ōrepa pī pēida?

19 Jesupa p'anauji:

—Na te t'eet'aaruta pīrā, ewari ūpeemaa mia waya baik'o biit'eeda aji.

20 Māpai judiorāpa māgajida:

—Cuarenta y seis años mimiajizada ajida, na te oodait'ee. ¿T'EEP'EDA PIA EWARI ūPEEDE BAIK'O BIIT'EEK'Ā? AJIDA.

21 Mamīda Jesupa “na te” ak'āri, jara k'inia baji ichi k'ap'ia. **22** Mapa aī t'ēepai, iru piup'eda, chok'ai p'irabaik'āri, chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida irua ma ewate jarada. Māpai wāara ijāajida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jarada māik'aapa Jesupa jarada.

Jesupa jōmaarā t'āri k'awapari

23 Jesús Jerusalende bide Pascua fiesta wāyaaru misa, eperāarā chok'araarāpa irude ijāajida, unudak'āri irua ne-inaa oomaa bī eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. **24** Mamīda Jesupa k'awaji wāara ijāada-e p'anajida, āchi t'āri pia k'awada perā. **25** Faltak'aa paji apidaapa eperāarā k'īsia k'awaapidamerā irumaa, irua eperāarā t'āri k'awa bada perā.

3*Jesús Nicodemo ome*

¹ Bapachi fariseo t̄ijarapatap'edaa Nicodemo. Judiorā poro waibiarādepema paji. ² P'ārik'ua māgí eperā Jesumaa p'asiade wāji māik'aapa māgaji:

—Tachi Jarateepari, k'awa p'anida aji, Tachi Ak'ōrēpata pi pēida taimaa jarateede. Piā p'oyaa oo-e pak'ajida aji, nāgee ne-inaa pia pia ooparik'a, Tachi Ak'ore pi ome ba-e pada paara.

³ Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Eperā waya t'o-e pīrā, p'oyaa ba-e pai Tachi Ak'ore jua ek'ari ichideerā ome.

⁴ Māpai Nicodemopa iidiji:

—Mamīda ḥsāga waya t'oyama aji, eperā chona bita? ḥP'oyaa t'īuk'aa chi nawe bide waya t'oit'ee!

⁵ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā paniapa t'o-e pīrā māik'aapa Tachi Ak'ore Jaurepa t'opi-e pīrā, p'oyaa ba-e pai Ak'ore jua ek'ari ichideerā ome.

⁶ Eperādeepa uchiapari eperā. Mamīda Tachi Ak'ore Jauredeepa uchiapari Tachi Ak'ōredeerā.

⁷ P'era pik'a banáaji mia jarada perā eperāarā waya t'odaipia bi. ⁸ Nāu p'uapari chi p'ua k'iniamaa. Piā ma nāu ūriru mīda, k'awak'aa sāmāik'aapa cheru wa sāmaa wā. Māga pik'a bi ichiaba eperā Tachi Ak'ore Jaurepa t'opida.

⁹ Māpai Nicodemopa waya iidiji:

—Mamīda ḥsāga māga payama? aji.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Pi Israeldeepa uchiadap'edaarā jarateepari. ḥK'awa-e bik'ā aji, mia jara bi? ¹¹ Mia wāarata jararu.

Taipa jarapata ne-inaa k'awa p'aní māik'aapa unudap'edaa. Mamīda parāpa ijāadak'aa taipa jarapata. ¹² Parāpa ijāada-e p'aní pīrā mia na eujādepema ne-inaa jarak'āri, ¿sāga ijāadayama aji, mia it'ari pema ne-inaa jarak'āri?

¹³ 'Apida Ak'ōre eujādee wāda-e p'aní. Jōdee aba, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, Ak'ōre eujādeepa cheji. ¹⁴ Moisés eujā pania wēe bide Israel pidaarā ome nipak'āri, taama broncedee ooda pak'urude jiraji eperāarāpa māgí ak'idamerā. Māgá piuda-e paji. Māgá pik'a ichiaba chi Eperā Ak'ōre Truadepema pak'urude ichita jiradait'ee ¹⁵ eperāarāpa iru ak'idamerā. Māgá jōmaarāpa irude ijāapata ichita iru ome it'ari p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'ōrepa eperāarā jōmaweda k'inia iru bapari

¹⁶ —Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā audú k'inia iru bada perā, ichi warra apai iru bada pēiji piumerā eperāarā pari. Eperāpa iru Warrade ijāa bi pīrā, atua-e. Jai-idaak'āri, Ak'ōre eujāde banait'ee. ¹⁷ Tachi Ak'ōrepa ichi Warra pēi-e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Jīp'a pēiji eperāarā o k'achiade wādap'edaadeepa k'ari pa atade atuanaadamerā.

¹⁸ 'Mapa Tachi Ak'ōrepa atuapi-e ichi Warrade ijāa bi. Mamīda atuapiit'ee chi ijāa-ee bi, māgipa ijāak'aa perā Tachi Ak'ōre Warra apai iru badade.

¹⁹ Chi īdaa pik'a bi cheji na p'ek'au eujādee. Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa ma īdaa pik'a bi k'iniadak'aa paji, p'āriu pik'a bide p'anee k'inia p'anadap'edaa perā ne-inaa k'achia oodait'ee.

²⁰ Chi k'achia ooyaa beerāpa ma īdaa pik'a bi

unuamaa iru p'anapata. Iru k'awa k'iniadak'aa. Māga p'ani k'iniadak'aa perā irua unupimerā āchia ne-inaa k'achia oopata. ²¹ Jõdee chi oopataarāpa Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a, ma īdaa pik'a bi k'awa k'inia p'anapata. Māga p'anapata jōmaarāmaa k'awapi k'inia p'anadairā āchia ne-inaa pia oo p'ani Tachi Ak'ōrepa oopiparik'a.

Juan Bautistapa waya Jesude jarada

²² Ma t̄ēepai, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome wājida Judea eujādee. Mama taarāji āchi ome, āchia eperāarā poro choodamerā. ²³ Juanpa ichiaba eperāarā poro choomaa bajī Enonde, Salim k'ait'a, mama paniara paraada perā. Mama eperāarā chepachida poro choopidait'ee. ²⁴ (Māga paji Herodepa Juan carcelde t̄ipit'aai naaweda.)

²⁵ Ewari aba Juan k'ōp'āyoorā aupedeema p'aneejida awaraa judío ome, eperāarā poro choopata k'ap'ia. ²⁶ Juanmaa chejida māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, ma eperā pi ome bada Jordán to k'īraik'a eere māik'aapa pia jarada taimaa, māgipa eperāarā poro choomaa bida ajida. Ma awara jōmaarāta irumaa wā p'ani poro choopide.

²⁷ Māpai Juanpa p'anauji:

—Apidaapa māgee ne-inaa ooda-e pak'ajida aji, Tachi Ak'ōrepa oopi-e pada paara. ²⁸ Pāchia pia ūrijida mia jarak'āri mi Tachi Ak'ōrepa pēida-e eperāarā rey pamerā. Iru pēi naaweda, Tachi Ak'ōrepa mi pēiji. ²⁹ K'īsiadáma nāgide. Miak'āidak'āri, wēra chi imik'īra wēra paru. Mamīda ma imik'īra k'ōp'āyo k'ait'a bainī beepari māik'aapa o-īadaipari ūrik'āri ma imik'īrapa jararu

chi wēramaa. Māga pik'a mi ma poro choomaa bi k'ōp'āyok'a bi. Maperāpi mi o-ña bi. ³⁰ Iru mi k'āyaara waibiara pait'ee eperāarā k'īrapite. Jōdee mi iru ek'ariara pait'ee.

Juan Bautistapa eperā it'ariipa chedade jarada

³¹ —Eperā it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Eperā na p'ek'au eujādepema na eujāde bapari perā, ichita jarapari na eujādepema ne-inaa. Jōdee chi it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. ³² Irua jarapari ichia unuda māik'aapa ūrida it'ari, apidaapa ijāa k'iniada-e p'aní pijida irua jara bi. ³³ Mamīda eperāpa irua jara bi ijāak'āri, k'awa bi Tachi Ak'ōrepa ichita wāarata jarapari. ³⁴ Tachi Ak'ōrepa pēidapa jarapari Tachi Ak'ōre pedee, Ak'ōrepa ichi Jaure pēipari perā iru ome bapariimerā. ³⁵ Tachi Ak'ōrepa ichi Warra k'inia iru bapari. Ne-inaa jōmaweda iru jua ek'ari biji irua ak'imerā. ³⁶ Eperāpa iru Warrade wāara ijāak'āri, ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. Mamīda eperāpa iru Warrade ijāa k'inia-e bi pīrā, Ak'ōre truaunu-e pait'ee. Tachi Ak'ōre ichita k'īrau bait'eeda aji, māgī eperā ome.

4

Jesús Samaria eujādepema wēra ome pedeeda

¹ Fariseorāpa ūrijida Jesupa Juan k'āyaara k'ōp'āyoora p'e wā māik'aapa eperāarā chok'araara poro choopachi. ²(Māga ūrijida Jesupa poro chook'aa paji mīda. Chi k'ōp'āyoorāpata poro choopachida.) ³ Jesupa māga k'awaa atak'āri, waya uchiaji Judea eujādeepa Galilea eujādee wāit'ee.

⁴ Ma wādade wāyaaji Samaria eujāde. ⁵ Māgá Jesús pacheji Sicar p'uurude. Māgí p'uuru Samaria eujāde bi. Chonaarāweda ma p'uuru Jacobpa ichi warra Josemaa eujā teeda k'ait'a baji. ⁶ Ma eujāde Jacob pozo baji. Ma che wādade ode cherupa Jesús īyapaa cheda perā, ma pozo ik'aawa su-ak'i beeji. Imat'ipa pa wā nipaji. ⁷⁻⁸ (Chi k'ōp'āyoorā p'uurudee wā p'anajida chik'o netode.) Māga nide Samariadepema wēra cheji ma pozodee pania joide. Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Mimaa pania teepáde aji.

⁹ Mamīda judiorā, Samariadepemaarā ome pedeedak'aa pada perā, māgí wērapa māgaji:

—Mi Samaria eujādepemapi. ¿Sāap'eda pi, judío bīta mimaa pania iidi cheruma? aji.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Pia k'awada paara jōma Tachi Ak'ōrepa oo k'inia bi eperāarā k'aripait'ee māik'aapa k'awada paara k'aipata pimaa pania iidimaa bi, mimaa iidik'aji teemerā pania eperāarā ichita chok'ai p'anapipari.

¹¹ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, na pozo nāpiā bīda aji. Pia ne-inaa wēe bi pania joi atait'ee. ¿Sāma māgee pania atayama? aji. ¹² Na pozo tachi chonaarāwedapema Jacobpa bēida. Irua na pozodepemata pania topachi, ichi warrarā ome māik'aapa chi ne-animalaarā ome. ¿Pi iru k'āyaara waibiara k'īsia bik'ā? aji.

¹³ Jesupa p'anauji:

—Eperāarāpa na pozodepema pania toruta waya opisiadaridait'eeda aji. ¹⁴ Mamīda mia

pania teerudepema todak'āri, waa opisiada-e pait'ee. Ma k'āyaara ara pania poatri uchiaparik'a eujādeepa, māga pik'a mia pania teeru uchiait'ee āra t'ārideepa māik'aapa ma k'aurepa k'awaadait'ee ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome.

15 Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, mi-it'ee teepáde aji, māgí pania, mi waa opisia-e pait'ee, ichiaba waa che-e pait'ee pania joide na pozode.

16 Jesupa p'anauji:

—Wāpáde aji, pičhi imik'īra atade māik'aapa waya namaa chepáde aji.

17 Māgí wērapa p'anauji:

—Mi imik'īra wēe bida aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarata jaraji imik'īra wēe bida ak'āri.

18 Imik'īraarā joisomaa iru badoo māik'aapa chi īrá iru bi pēre-e. Mapa wāarada aji, pia jara bi.

19 Māga ūrik'āri, ma wērapa māgaji:

—Señor, pia pedee jarada k'aurepa mia k'awaa wāda aji, pi Tachi Ak'ōre pedee jarapari. **20** Tai chonaarā nāgí eede it'aa t'ipachidada aji. Mamīda parā judiorāpa jarapata Jerusalende eperāarāpa it'aa t'ipataadaipia bi.

21 Māpai Jesupa māgaji:

—Wēra, mia jararu ijāaji. Ewari paruda aji, parāpa wāara it'aa t'ipataadait'ee Tachi Ak'ōremaa. Mamīda māga ooda-e pait'ee nāgí eede wa Jerusalende. **22** Parāpa it'aa t'ipata Tachi Ak'ōremaa. Mamīda iru pia k'awada-e p'ani. Jōdee tāipata iru pia k'awa p'ani, tai judiorā k'ap'ia pari irua

jara pëida perā sāga eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ²³ Mamīda ewari pait'ee māik'aapa īraweda paru wāarata it'aa t'ipataarā Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ipataadait'ee iru Jaure k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōre wāara k'awapata perā. Tachi Ak'ōrepa māgeerā jiripari māgá ichimaa it'aa t'ipataadamerā. ²⁴ Tachi Ak'ōreta, Jaure. P'aareerā irumaa it'aa t'ipataadaipia bida aji, iru Jaure k'ap'ia pari, iru wāarata k'awapata perā.

²⁵ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Mia k'awa bī Mesías (ichiaba t'ijarapata Cristo) cheit'eeda aji. Iru chek'āri, tachimaa ne-inaa jōmaata jarateeit'ee.

²⁶ Jesupa māgaji:

—Māgí mīda aji, pi ome pedeemaa bī.

²⁷ Māgá pedeemaa bide chi k'ōp'āyoorā pachejida. Āchi t'āridepai k'īsiajida: “¿Sāap'eda Jesús pedeemaa bī jā wēra ome?” Mamīda apidaapa iidida-e paji ma wērapa k'āata k'inia baji, maa-e pīrā k'āare-it'ee iru pedeemaa baji ma wēra ome. ²⁸ Māpai māgí wērapa ichi chok'o atabēip'eda, wāji p'uurudee māik'aapa jaranaji eperāarāmaa:

²⁹ —¡Ak'i chéti! Eperāpa mimaa nepīriji ne-inaa jōma mīa oopari. ¿Māgí Mesia-epaama? aji.

³⁰ Māpai eperāarā wājida Jesumaa. ³¹ Māgá cherutade, Jesús k'ōp'āyoorāpa enenee jōnajida nek'omerā:

—Tachi Jarateepari, nek'ōji, ma-āri pijida.

³² Mamīda irua māgaji:

—Parāpa k'awada-e p'anīda aji, chik'o mīa iru bī k'oit'ee.

³³ Chi k'ōp'āyoorā āchi pitapai pedeepachida:

—¿Apidaapa chik'o aneejida-epaama? aji.

³⁴ Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi-it'ee chik'o nāga pik'a bī: ooit'ee mi pēidapa k'inia bīk'a māik'aapa aupait'ee mimia irua k'īsia iru bī mi-it'ee. ³⁵ ¿Parāpa jarapata-ek'ā? “Atane k'īmari falta bī ne-uuda ewadait'ee.” ¡Ak'īti parā ik'aawa! Unudait'ee ne-uuda chiwari nībī. Mapa ewadaipia bī. ³⁶ Ne-uuda ewaparipa ma ne-uuda ewak'āri, o-īadaipari p'arat'a jitai'ee perā ichi mimia pari. Māga pik'a mi, Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepari, o-īadaipari parāpa eperāarā p'e atadak'āri mide ijāapataadamerā, ma k'aurepa ichita p'anapataadait'ee perā Tachi Ak'ōre ome. Maperā chi ne-uupari chi ne-uu ewapari ome o-īa para beepari. ³⁷ Nāgí pedee eperāarāpa jarapata wāara bī. “Abaapa uupari māik'aapa awaraapa ewapari.” ³⁸ Mīa parā pēiji ne-uu ewanadamerā, parāpa uuda-e paji mīda. Awaraarā parā naa mimiajida eperāarāpa mide ijāadamerā. Maap'eda parāpa āra mimia aupajida.

³⁹ Samariadepemaarā chok'ara Jesude ijāajida māgí Samariadepema wērapa jarada perā:

—Jōma mīa ne-inaa ooda jarajida aji.

⁴⁰ Maperāpi ma Samariadepemaarā Jesumāi pachedak'āri, chupiria iidijida iru āchi ome beemerā. Mapa iru mama beeji k'āima omé.

⁴¹ Mama bīde chok'araarāpa irua jarateeda ūridak'āri, ijāajida. ⁴² Māpai māirāpa māgí Samariadepema wēramaa māgajida:

—Irapi ijāada-edo ajida, pia taimaa nepiriida k'aurepapai. Ichiaba ijāapata irua jarateeda ūridap'edaa perā. Maperāpi k'awa p'anī wāara

nāgí eperā cheji na p'ek'au eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa atade.

Jesupa rey mimiapataarā poro waibia warra jipada

(Mt 8.5-13; Lc 7.1-10)

⁴³ K'āima omé wāyaap'eda, Jesús uchiaji Samaria eujādeepa māik'aapa wāji Galilea eujādee. ⁴⁴ Ichi ome nipapatap'edaarāpa k'īsiajida māpemaarāpa āchi auteebaida-e pai, ichia jarada perā Tachi Ak'ōre pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru waaweedak'aa. ⁴⁵ Mamīda Galileade panadak'āri, ma eujādepemaarāpa iru auteebaijida. Māirāpa irua ooda Jerusalende unujida, mama p'anadap'edaa perā Pascua fiesta oodait'ee.

⁴⁶ Jesús waya cheji Caná p'uurudee, ichia pania vino papidamāi. Maapai Capernaum p'uurude bapachi rey mimiapataarā poro waibia. Māgí warra k'ayaa bajii. ⁴⁷ Māgípa k'awaa atak'āri Jesús cheda Judea eujādeepa Galileadee, wāji iru ak'ide māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ichi warra jipade, chi warra juak'aya bada perā. ⁴⁸ Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Parāpa unuda-e pīrā mia ooru ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mīde ijāadak'aa pait'eeda aji.

⁴⁹ Mamīda māgí poro waibiaapa māgaji:

—Tachi Waibia, chepáde aji, mi warra jai-idaai naaweda.

⁵⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Wāpáde aji, pīchi temaa. Pi warra jipa beeit'eeda aji.

Ma eperāpa Jesupa jarada ijāaji māik'aapa wāji.
51 Ichi temaa wārude, ichi mimiapataarāpa unu chejida māik'aapa māgajida:

—Pi warra jipa beejida ajida.

52 Ichia iidik'āri chisāgí horade jipa beeji, p'anaujida:

—Nuweda la una k'iāmia tuu beejida ajida.

53 Chi ak'ōrepa k'awaji māgí hora paji Jesupa jarak'āri: “Pi warra jipa beeit'ee.” Mapa ichia māik'aapa ichi te pidaarāpa Jesude ijāajida.

54 Ma cheda omeede Judea eujādeepa Galilea eujādee, Jesupa ichiaba ooji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

5

Betzatá pozode Jesupa chiwa bī jipada

1 Ma t'ēepai Jesús cheji Jerusalendee judiorā fiesta oode. **2** Jerusalén p'uuru murallade t'īupata aba Ovejaarā T'īupata apachida. Māgí k'ait'a baji eperāarā k'uipatamāi, hebreo pedeede t'ījarapata Betzatá. Māgí pozo wap'ira baji joisomaa tarimbak'a bīpa. Māgí wāk'a beeji te k'irupa. **3** Mama eujāde k'ayaa beerā chok'ara p'aneepachida: tau p'āriu beerā, nīk'anik'aa t'ia beerā māik'aapa chiwa beerā. [Nīpachida pania p'ērebai jira beerumaa. **4** Māga oopachida edaare angelpa pania p'ērebai jira beepik'āri, chi naa t'īuru aīde jipa beepachi perā.] **5** Mama baji eperā treinta y ocho años k'ayaa bada. **6** Jesupa iru mama jēra bī unuk'āri māik'aapa k'awaa atak'āri taarā weda ichi māgá che bapachi, irumaa iidiji:

—Jipa bee k'inia bik'ã? aji.

⁷ Chi k'ayaa bipa p'anauji:

—Eperã wẽ-edá aji, mi toida ata bimerã jã pozode pania p'erebai jira beek'ãri. Mi t'iidariit'ee pak'ãri, awaraata mi naa t'iudaiparida aji.

⁸ Mäpai Jesupa mägaji:

—P'irabáji! Pichi p'aru atáji mäik'aapa wãji pichi temaa.

⁹ Aramata ma eperã jipa beeji. Baini beep'eda mäik'aapa ichi p'aru atap'eda, t'ia wãji. Mamida ñipata ewate pada perã, ¹⁰ arii p'anadap'edaa judiorã poro waibiarãpa chi jipa beedamaa mägajida:

—Idi tachi ñipata ewate. Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bi ñipata ewate mimia oodaik'araa bi. Jã p'aru pia ateeik'araa bida ajida.

¹¹ Mäpai mägi eperäpa p'anauji:

—Mi jipadapa jarajida aji: “Pichi p'aru atáji mäik'aapa wãji.”

¹² Ächia iidijida:

—K'aipata pimaa mäga jarajima? ajida.

¹³ Mamida ma k'ayaa badapa k'awa-e paji k'aipata ichi jipat'aada, Jesús tau atuat'aada perã t'iuk'ãri eperäarã chok'ara see nibe.

¹⁴ Ma t'ëepai, Tachi Ak'õre te waibiaade Jesupa ma eperã unuk'ãri, irumaa mägaji:

—Úríji! Irá pi jipa bida aji. P'ek'au k'achia oo amáaji ne-inaa k'achiara p'asanaamerã.

¹⁵ Maap'eda mägi eperäpa judiorã poroorãmaa nepirinaji Jesupa ichi jipada. ¹⁶ Ñipata ewate Jesupa mägá jipapachi perã, judiorã poro waibiarãpa iru jiriipachida peedait'ee.

17 Mam̄ida Jesupa p'anaupachi ichi īmiatee p'anadap'edaarāmaa:

—Mi Ak'ōre ichita mimiapari māik'aapa īraweda mimiamaa bi. Mi jida māgá mimiaparida aji.

18 Māga ūridak'āri, ma judiorāpa audupiara peet'aa k'inia p'anapachida, īipata ewate mimiapachi perā māik'aapa Tachi Ak'ōre ome auk'a bīda ada perā. Māga jaraji Tachi Ak'ōre ichi Ak'ōreda ak'āri.

Tachi Ak'ōre Warrapa oopari Tachi Ak'ōrepaooparik'a

19 Āchia īmiateeda ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Warrapa ne-inaa p'oyaa oo-edo aji, ichi kīradoopa. Ma k'āyaara irua unupari chi Ak'ōrepao bī māik'aapa auk'a oopari. Jōmaweda chi Ak'ōrepao bī ichiaba oopari chi Warrapa. **20** Māga bī chi Ak'ōrepao ichi Warra k'inia iru bapari perā. Mapa jōma ichia oo bī ak'ipipari chi Warramaa. Wāara na ewari ne-inaa pi-iara ak'ipiit'ee chi warramaa. Māga unudak'āri, parā p'era pik'a para beeit'ee.

21 Chi Ak'ōrepao piu beerā p'irabaipiparik'a ichita chok'ai p'anapataadamerā, chi Warrapa auk'a ichia k'inia bīrā p'irabaipiparida ajī, ichita chok'ai p'anapataadamerā. **22** Chi Ak'ōrepao jara-e chisāgí na p'ek'au eujādepemaarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Ma-it'ee chi Warra pēiji. **23** K'inia baji jōmaarāpa ichi Warra waaweedamerā iru waaweeptak'a. Eperā iru Warra waawee-ee bīpa ichiaba waawee-e Tachi Ak'ōre, chi Warra pēida.

24 'Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Waibiapa mi pēiji. Mi pedee ūri bīpa māik'aapa irude ijāa bīpa it'aa wāit'eeda aji. Māgí eperā atua-e pait'ee. Irua ijāadak'āriipa ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. **25** Mia wāarata jararu. Ewari pait'ee māik'aapa īraweda paru piu pik'a beerāpa ūridait'ee Tachi Ak'ōre Warra pedee. Chi ma pedee ijāarutaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. **26** Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichita chok'ai p'anapiparik'a, ichi Warra bīji auk'a oomerā. **27** Ma awara ichi Warra bīji ichik'a jōmaarā k'āyaara waibiara bamerā. Māgá irua jarai chisāgí eperāarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Tachi Ak'ōrepa iru māga bīji iru Eperā Ak'ōre Truadepema perā. **28** P'era pik'a p'ananáati mia jararu ūridak'āri. Ewari cherude jōmaweda jāirade p'aniirāpa mi pedee ūridait'ee. **29** Chok'ai p'irabaidait'ee māik'aapa jāiradeepa uchiadait'ee. Ne-inaa pia oopatap'edaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. Mamīda chi ne-inaa k'achia oopatap'edaarā atuadait'ee.

Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi

30 —Mia ne-inaa p'oyaa oo-edo aji, michi k'īradoopa. Mia ūripari mi Ak'ōrepa jara bī māik'aapa irua jara bīk'a oopari. Mapa mia eperāarāpa oopata ak'īpari jarait'ee pia wa k'achia. Mia māga jarak'āri, wāarata jarapari, michia oo k'iniata oo k'iniak'aa perā. Jīp'a oo k'inia bī mi pēidapa k'inia bīk'a. **31** Michi k'īsiadoopapai na pedee jarada paara, māgara eperāarāpa wāarata jara-e bīda ak'ajida. **32** Mamīda awaraapa jara bī mi ichi Warra. Mia

k'awa bi irua ichita wāarata jarapari. ³³ Parāpa eperāarā pēidak'āri Juan Bautistamaa iidide, irua p'anauda wāarata paji. ³⁴ Mīa p'ua-e bida aji, eperāpa jarada. Mamīda māga jaraji parāpa k'irāpadamerā Juanpa jarada māik'aapa mīde ijāadamerā. Māgá mīa parā o k'achiadeepa k'aripa atai. ³⁵ Juan urua pik'a bapachi lamparak'a na p'ek'au eujā p'āriu pik'a bide. Maapai parā o-īa p'anapachida iru ome ma urua pik'a bide. ³⁶ Mamīda ne-inaa piara paraa Juanpa jarada k'āyaara. Mīa ne-inaa jōma oopari mī Ak'ōrepa k'īsia iru bik'a. Māga ook'āri, ak'ipipari wāara irua mī pēiji. ³⁷ Irua pida ak'ipidoo mī pēiji, parāpa jara p'ani mīda waide iru pedee ūridak'aa māik'aapa iru k'īra unudak'aa. ³⁸ Ma awara parāpa ak'ipipata iru pedee jara pēida wāara ijāadak'aa, irua pēidade ijāada-e p'anadairā. ³⁹ Parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pi-ia ak'ipata, ijāapata perā ma k'aurepa it'aa wādait'ee. Māgí ūraade mīdetā jara bi. ⁴⁰ Mamīda parāpa mīde ijāa k'iniada-e p'ani, mīa parā it'aa wāpimerā.

⁴¹ 'Mīa māga jara-e paji k'inia bairā eperāarāpa mī ak'īdamerā eperā t'āri piak'a. ⁴² Ma awara mīa parā k'awa bida aji. Wāara Tachi Ak'ōre k'inia iru p'anada-e. ⁴³ Mī chejida aji, mī Ak'ōre pari. Mamīda parāpa mī auteebaida-e paji. Jōdee awaraa eperā ichi k'inia cheru pirā, mata parāpa auteebaipata. ⁴⁴ ¿Sāga mīde ijāadayama? aji. Jiripata eperāarāpa parā ak'īdamerā judiorā pia beerāk'a, jiridai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa parā ak'imerā ichideerāk'a. ¡Iru aupaita Ak'ōre Waibia! ⁴⁵ K'īsianáati mia parā imiateeit'ee mi

Ak'õre k'ĩrapite. Ma k'ãyaara Moisepa p'ãdapa parã ñimiateepari, ma ūraade ijää p'aní mõda. ⁴⁶ Parãpa wãara Moisepa p'ãda ijääadap'edaa paara, ichiaba mide ijääak'ajida, irua mide p'ãda perã. ⁴⁷ Mamõda wãara irua p'ãda ijääada-e p'anadairã, audupiara mi pedee ijääada-e pai.

6

*Jesupa eperãarã cinco mil nek'opida
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Ma t'ẽepai, Jesús wãji Galilea Lago k'ĩraik'a eeree. Mägí lago ichiaba t'ĩjarapata Tiberias. ² Eperãarã chok'ara iru t'ẽe nipapachida, irua k'ayaa beerã jipada perã mäik'aapa ãrapa unudap'edaa perã irua oo bi ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. ³ Mäpai Jesús wãji ee nok'odee mäik'aapa su-ak'i banaji chi k'õp'ãyoorã ome. ⁴ Judiorã Pascua fiesta ïri pa baji. ⁵ Jesupa unuk'ãri ma eperãarã chok'ara ichi t'ẽe che wãda, Felipemaa mägaji:

—¿Sãma chik'o netodait'eema aji, na eperãarã jõmaweda nek'odamerã?

⁶ Jesupa k'awa baji k'ãata ooit'ee. Mapa iidiji k'awaait'ee k'ãata p'anau Felipepa. ⁷ Felipepa p'anauji:

—Doscientos denariopa pida araa-e pak'aji, pan netodait'ee ma-ãri ma-ãria pida k'odamerã.

⁸ Mäpai Jesús k'õp'ãyo Andrés, Simón Pedro ïpemapa mägaji:

⁹ —Nama bida aji, warra aba. Ichia iru bida aji, pan cebadadee ooda joisomaa mäik'aapa chik'o

omé. Mamīda, ¿k'āata araayama aji, na eperāarā see nībi-it'ee?

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Jaráti jōmaweda su-ak'i p'aneedamerā.

Mama p'ūajara jep'eda paraaji. Mama su-ak'i p'aneejida. Āchi imik'īraarā cinco mil paji. ¹¹ Jesupa ma pan jita atap'eda, it'aa t'īji gracias jarait'ee māik'aapa jōmaarāmaa jedepiji. Ichibaba māga ooji chik'o ome. ¹² Jōmaweda bi jāwaa p'aneedak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Chi nībeeda p'e atadapáde aji, maarepida ārinaamerā.

¹³ Ārapa ipurujida k'oraa docena aba ma pan joisomaadeepa. ¹⁴ Eperāarāpa unudak'āri Jesupa oo bi ma ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, jarapachida:

—Wāara nata Ak'ōre pedee jarapari tachia ni p'anadap'edaa chemerā na p'ek'au eujādee. ¹⁵ Mamīda Jesupa k'awa bada perā ichi rey papi k'inia p'ani, ee nok'odee waya wāji, ituuba ba k'inia bada perā.

*Jesús pania ūri t'ia nipada
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

¹⁶ P'āriupodopa Jesús k'ōp'āyoorā lago idee chejida ¹⁷ māik'aapa barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida. P'āriudaik'āri, waide Jesús pache-e bají. ¹⁸ Māgá āchi ituuba wārutade p'usara t'o nībeeji, nāu golpe p'ua nībada perā. ¹⁹ Tok'esaa wā nidade kilometro joisomaa maa-e pīrā seis, unujida Jesús barco k'ait'a t'ia cheru pania ūri. Māpai āchi p'eradachida. ²⁰ Māpai irua māgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mída! aji.

²¹ Āchia māga ūridak'āri, o-ña iru batau atajida. Taarā-ee panajida āchi wā nipadap'edaamaa.

Eperāarāpa Jesús jiridap'edaa

²² Ai norema eperāarā lago k'īraik'a eere p'anadap'edaarāpa k'awaajida Jesús k'ōp'āyoorā wādap'edaa barco mama badade. Ichiaba k'awaajida Jesús ãra ome wā-e pada. ²³ Māga nide barco pachejida Tiberias p'uurudeepa, Jesupa Ak'ōremaa gracias jarap'eda, eperāarāpa pan k'odap'edaa k'ait'a. ²⁴ Māgá eperāarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome mama unuda-e pak'āri, ma barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida iru jiride.

Eperā Jesude ijāa bi ichita chok'ai bapariit'ee

²⁵ Ma eperāarā lago k'īraik'a eere panadak'āri, Jesús ununajida māik'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāaweda pachejima? ajida.

²⁶ Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa mi jiri nidada aji, mia parā bi jāwaa netawada perā, jiridai k'āyaara k'awaadait'ee mia ne-inaa pi-ia oopari eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ²⁷ Mimianáati chik'o k'odait'ee aupai, māgee chik'o jōpari perā. Ma k'āyaara mimíati k'awaadamerā mi, chi ne-inaa jōk'aa. Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'aurepata parā ichita p'anapataadai Tachi Ak'ōre ome. Irua ak'ipi bi mi pia ak'i bapari, iru juapa mia ook'āri ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

²⁸ Māpai arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa iidi-jida:

—¿K'āata oodayama ajida, Tachi Ak'ōrepa tai pia ak'i pariimerā?

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa k'inia bīda aji, ijāadamerā eperā irua na eujādee pēidade.

³⁰ Māpai iidijida:

—¿K'āata pia ooit'eema ajida, taipa ijāadamerā pi Tachi Ak'ōrepa pēida? ¿K'āata pia taimaa ak'i piit'eema? ³¹ Eujā pania wēe bīde tachi chonaarāpa it'ariipema chik'o maná, k'ojidada ajida, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

Tachi Ak'ōrepa āramaa it'ariipema chik'o teeji nek'odamerā. *(Ex 16.4)*

³² Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Moisepa parāmaa māgí chik'o tee-e paji. Mi Ak'ōre it'ariipemapata chik'o jōmaweda teepari. Māgí chik'o chi pipiara bī-e paji. ³³ Chi pipiara bīta it'ariipa cheji na p'ek'au eujādepemaarā chok'ai p'anapiit'ee ichita p'anapataadamerā.

³⁴ Āchia māgajida:

—Tai-it'ee māgí chik'ota teeparíiji.

³⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Mida aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. Eperā ewaa nek'oda jarapisia-e bīk'a māik'aapa chi ewaa ne-inaa toda opisia-e bīk'a, māga pīk'a eperā mīde ijāa bī o-ña bapariit'ee. ³⁶ Mamīda mia parāmaa et'ewa jaradak'a, parāpa mīde ijāada-e p'ani, mi unupata mīda. ³⁷ Jōmaweda eperāarā mi Ak'ōrepa mi jua ek'ari bīda mīmaa chedait'ee. Chi cherutaarāmaa mia k'inia-edā a-e pait'ee. ³⁸ Mi it'ariipa che-e paji ooit'ee michia

oo k'iniata. Ma k'āyaara cheji ooit'ee mi Ak'ōrepa k'inia bik'a. ³⁹ Ma-it'ee mi pēiji; jōmaweda mi jua ek'ari bidaarā ak'i bamerā apida atuanaamerā. Mägá Ak'ōre ewari waibia ewate āra chok'ai p'irabaaidait'ee. ⁴⁰ Mi Ak'ōrepa k'inia bi jōmaweda ichi Warra k'awa p'anirā māik'aapa irude ijāa p'anirā it'aa wādamerā. Ak'ōre ewari waibia ewate miata māgiirā p'irabaipiit'ee.

⁴¹ Māpai judiorā poro waibiarāpa Jesús āpite pedee k'achia pedee p'aneejida irua jarada perā: "Mīda aji, chi chik'o it'ariipa cheda". ⁴² Maperā māgajida:

—¿Nāgi-ek'ā Jesús, José warra? Taipa k'awa p'anida ajida, chi ak'ōre māik'aapa chi nawe. ¿Sāgapi it'ariipa chejida a bima? ajida.

⁴³ Māpai Jesupa māgaji:

—¡Pedee k'achia pedee amáati! ⁴⁴ Mi Ak'ōrepa mi pēiji. Eperā apida mīmaa p'oyaa cheda-edā aji, irua anee-emāi. Ak'ōre ewari waibia ewate irua aneeda eperāarā mīa p'irabai atait'eeda aji. ⁴⁵ Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi: 'Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa ichi ūraa jarateeit'ee.'

(Is 54.13)

Mapa jōmaarāpa iru ūraa ūri p'anī māik'aapa k'awaa wāda mīmaa chedait'ee.

⁴⁶ 'Mīa māga jarak'āri, jara k'inia-e bi eperāarāpa Tachi Ak'ōre unupata. Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unuda-e p'ani. Irua it'ariipa pēidapapaita iru unupari. ⁴⁷ Mīa wāarata jararu. Eperāpa mīde ijāa bi it'aa wāit'ee. ⁴⁸ Mīda aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. ⁴⁹ Parā chonaarā eujā pania wēe bide wāyaadak'āri, maná k'ojidada aji.

Mamīda ma chik'opa ãra ichita chok'ai p'anapi-e paji, ai t'ëepai ãchi piudap'edaa perã. ⁵⁰ Mia "chik'o" ak'ãri, jara k'inia bi chik'o it'ariipa cheda. Eperäpa mägí chik'o k'oru pirä, atua-e. ⁵¹ Mida aji, ma chik'o it'ariipa cheda eperäarä chok'ai p'anapiit'ee. Chi nãgí chik'o k'o bïpa ichita chok'ai bapariit'ee. Nãgí chik'o mi k'ap'ia, mia teeit'eeda aji, piumerä jõmaarä pari, ichita chok'ai p'anapataadamerä.

⁵² Mäga ūridak'ãri, judiorä aupedee para beeji:

—Säga na eperäpa tachimaa ichi k'ap'ia k'opiit'eeema? ajida.

⁵³ Mäpai Jesupa mägaji:

—Mia wãarata jararu. Paräpa Eperä Ak'õre Tru-adepema k'ap'ia k'oda-e pirä mäik'aapa iru waa toda-e pirä, it'aa wãda-e pai. ⁵⁴ Chi mi k'ap'ia k'o bïpa mäik'aapa mi waa to bïpa Ak'õre eujäde banait'ee. Ak'õre ewari waibia ewate miata iru chok'ai p'irabai atait'ee. ⁵⁵ Mapa mi k'ap'ata chi chik'o pipiara bida aji. Ichiaba mi waata chi ba pipiara bida aji. ⁵⁶ Chi mi k'ap'ia k'o bïpa, ichiaba mi waa to bïpa mi ome araa bapariit'eeda aji. ⁵⁷ Mi Ak'õre ichita chok'ai bapari; mi jida auk'a. Irua mi pëiji mi k'ap'ia k'opataarä ichita chok'ai p'anapimerä. ⁵⁸ Mia jara bida aji, chik'o it'ariipa chedade. Nãgí chik'o parä chonaaräpa *maná* k'odap'edaak'a bi-e. Ärapa *maná* k'ojida. Mamīda ma chik'opa ãra ichita chok'ai p'anapi-e paji, ai t'ëepai piudap'edaa perã. Jõdee chi nãgí chik'o k'o bïpa ichita chok'ai bapariit'ee.

⁵⁹ Jesupa ma jõma jara aupada jarateeji Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede Capernaum p'uurude.

Jesupa jarada sāga eperāarā it'aa wādai

⁶⁰ Jesupa jarateemaa bī ūridak'āri, iru ome nipa-pataarāpa māgajida:

—Pia jara bī p'oyaa k'awada-edo ajida. ¿K'aipa ijāayama? ajida.

⁶¹ Jesupa k'awa bada perā ichi āpite māgá pedeemaa p'aní, iidiji:

—¿Na pedee parāpa k'achia ūri p'anik'ā? aji.

⁶² Māgara audupiara ijāada-e pai, parāpa Eperā Ak'õre Truadepema unuruta pírā it'aa wāru ichi badamaa. ⁶³ Tachi Ak'õre Jaurepa eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. Tachi k'iradoopa apida ichita chok'ai p'anada-e pai. Mía jaradak'a parāpa mi k'ap'ia k'oruta pírā, pia jarait'eera, mide wāara ijāaruta pírā, Tachi Ak'õre Jaure cheit'ee parā ichita chok'ai p'anapide. ⁶⁴ Mamīda waide parā ūk'uru ijāada-e p'aní.

Jesupa māga jaraji ai naaweda k'awa bada perā k'airāpa ijāada-e p'aní māik'aapa k'aipa ichi traicionaait'ee. ⁶⁵ Ichiaba māgaji:

—Mapa mía parāmaa jaraji eperā apida mīmaa p'oyaa cheda-edo aji, mi Ak'õrepaa anee-e pírā.

⁶⁶ Maadamāiipa chok'ara Jesús ome nipa-dap'edaarāpa iru atabaibēijida. ⁶⁷ Māpai Jesupa iidiji chi k'ōp'āyoorā docemaa:

—¿Parā jida ichiaba wā k'inia p'anik'ā? aji.

⁶⁸ Simón Pedropaa p'anauji:

—Tachi Waibia, pik'a awaraa wē-e. Pi ūraa k'aurepa k'awa p'aní it'aa wādait'ee. ⁶⁹ Taipa pi de

ijāa p'anida ajida, māik'aapa k'awa p'anī pi chi k'achia wēe bapari, Tachi Ak'ōrepa pēida.

⁷⁰ Jesupa p'anauji:

—Mia parā doce weda jirīt'erajida aji. Mamīda parādepema aba netuara eere bida aji.

⁷¹ Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji Simón Iscariote warra Judapa ichi traicionaait'ee, chi k'ōp'āyoorā docedepema paji mīda.

7

Jesús īpemaarāpa irude ijāada-e padap'edaa

¹ Ma t'ēepai Jesús nipaji Galilea eujāde. Judea eujāde ba k'inia-e paji, judiorā poro waibiarāpa iru jiri p'anadap'edaa perā peepit'aadait'ee.

² Mamīda judiorā fiesta Rancho Oopata īri p'anadap'edaa perā, ³ Jesús īpemaarāpa māgajida:

—Nama beenaapáde ajida. Wāpáde ajida, Judea eujādee, arapemaarā pide ijāapataarāpa ichiaba pia ne-inaa oo bi ak'īdamerā. ⁴ Eperāpa ichia oo bi merak'aa ma oo bi k'awapi k'inia bi pirā. Mapa pia ne-inaa oo bi nama jōmaarāmaa ak'īpinapáde aji.

⁵ Māga jarajida chi īpemaarāpa pida ijāada-e p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida.

⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—Ewari Tachi Ak'ōrepa awara bida ma-it'ee waide pa-e bida aji. Mamīda parā wā k'inia p'anadak'āri, wādaipia bi. ⁷ Na p'ek'au eujādepemaarāpa parā k'īra unuamaa iru p'anadak'aada aji. Mamīda mi k'īra unuamaa iru p'anapata, mia jarapari perā āchia k'achia oopata. ⁸ Wāti fiestadee. Mi wā-eda aji, waide mi ewari pa-e perā.

⁹ Māga jarap'eda, beeji Galilea eujāde.

Jesús fiesta Rancho Oopatade bada

¹⁰ Mamīda chi īpemaarā wādap'edaa t'ēepai, Jesús ichiaba wāji ma fiestadee. Mamīda awaraarā ome wā-e paji. Ituaba miru wāji, chi k'ōp'āyoorā ome.

¹¹ Māimisa judiorā fiestade p'anadap'edaarāpa Jesús jiripachida māik'aapa māgapachida:

—¿Sāma bima apachida, jā eperā?

¹² Eperāarā chok'ara āchi pitapai osausawaa pedeepachida iru āpite. Ūk'uruurāpa māgapachida:

—Jā eperā t'āri pia bapari.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Jā eperāpa eperāarā k'ūramaa nipapari.

¹³ Mamīda judiorā poroorā waidoopa, jōmaarā taide apidaapa māga jarada-e paji.

¹⁴ Ma fiesta tomia esa-auk'a wāyaa wāde Jesús t'ūji Ak'ōre te waibiade māik'aapa jarateemaa beeji. ¹⁵ Arii p'anadap'edaa judiorā ak'ītrua para beeji māik'aapa iidijida:

—¿Sāgapí na eperāpa Tachi Ak'ōre Ūraa audú k'awa bima ajida, estudia-e padata awaraarāk'a?

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—Michi k'īsiadoopa jaratee-e bida aji. Mia jaratee bi mi pēidapa jarateepi bik'a. ¹⁷ Eperāpa oo k'inia bi pīrā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, ma eperāpa k'awaaít'ee mia wāara jarateemaa bi Ak'ōre Ūraa, maa-e pīrā wāara jarateemaa bi michi k'īsiadoopa. ¹⁸ Eperāpa ichi k'īsiadoopa jarateek'āri, māga oopari awaraarāpa ichi t'o p'anadamerā. Mamīda eperāpa jarateek'āri awaraarāpa Tachi Ak'ōre Ūraa pia ak'i p'anapataadamerā, māgipa

wāarata jarateepari. Seewa jarak'aa māik'aapa eperāarā k'ūrak'aa.

19 'Moisepa parā chonaarāmaa Ak'ōre Ūraa p'ā teeji. ¿Wāara-ek'ā? Mamīda apidaapa ichita oodak'aa ma ūraade jara bīk'a. ¿Sāap'eda parāpa mi peet'aa k'inia p'anima? aji.

20 Arii p'anadap'edaarāpa māgajida:
—¿Netuara pi k'ap'iade merātia bi-ek'ā? ajida.
¿K'aipa pi jīri bīma ajida, peet'aait'ee?

21 Jesupa māgaji:
—Parāpa ijāa p'anī ūipata ewate mimiadaik'araa bīda aji, Moisepa p'ādade māga jara bairā. Mapa parā jōmaweda p'era pik'a para baji, ūipata ewate mia ook'āri ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. **22** Mamīda ūipata ewate parāpa paara ne-inaa oopata. Pāchi imik'īra warrarā k'ap'iade tauchaa bīpata. Māga oopata Moisepa jarada perā māga oodamerā. (Wāara Moisepa naapiara māga oopi-e pajī. Iru t'oi naaweda, parā chonaarāpa māga oopachida.) **23** ūipata ewate parāpa māga oopata, oo k'inia p'anadairā Moisepa p'ādade jara bīk'a. Māga bita, ¿sāap'eda k'īrau p'anima aji, ūipata ewate mia eperā jīpada perā?
24 Mia oo bi ūripai ak'ināati jaradait'ee pia wa k'achia. Ak'īti Tachi Ak'ōrepā mi ak'iparik'a, iru-apai jarapii perā chisāgí pia māik'aapa chisāgí k'achia.

Jesús it'ariipa pēida

25 Maapai Jerusalén p'uurudepemaarāpa iidi para beeji:

—¿Nāgí eperā-ek'ā ajida, tachi poroorāpa jirimaa p'aní peet'aadait'ee? ²⁶ Jāma jōmaarā taide pedeemaa bi. Mamīda apidaapa jarada-e p'aní iru pedeenaamerā. ¿Tachi poroorāpa ijāa p'anik'ā na eperā Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā? ²⁷ Taipa k'awa p'aní sāmapema na eperā. Mamīda Mesías chek'āri, apidaapa k'awada-e pait'ee iru sāmapema.

²⁸ Māimisa Tachi Ak'ōre te waibiade Jesupa jara-teemaa baji. Māirā pedee ūrik'āri, Jesupa golpe māgaji:

—Wāara parāpa mi k'awa p'aní māik'aapa k'awa p'aní mi sāmapema. Mamīda michi k'īradoopa che-e bida aji. Abaapa mi pēiji. Māgí wāara bapari. Mamīda parāpa iru k'awada-e p'aní. ²⁹ Jōdee mia iru k'awa bi, iru baparimāiipa cheda perā. Iruata mi pēijida aji.

³⁰ Māga ūridak'āri, Jesús jita atadait'ee paji. Mamīda p'oyaada-e paji, at'āri iru ewarimaa pa-e bada perā. ³¹ Māga baji mīda judiorā poroorā ome, eperāarā chok'ara Jesude ijāajida māik'aapa māgapachida:

—Mesías chek'āri, ¿ne-inaa piara ooik'ā ajida, na eperāpa oo bi k'āyara?

Fariseorāpa Jesús jita ata k'inia p'anadap'edaa

³² Fariseorāpa ūrijida eperāarā māgá pedee p'aní. Mapa ma fariseorāpa p'aareerā poroorā ome pēijida Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarā Jesús jita atadamerā. ³³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi parā ome mak'īara taarā-edā aji. Ma t'ēepai mi waya wāit'ee mi pēida baparimaa. ³⁴ Parāpa mi

jiridayada aji. Mamīda mī unuda-e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mī wāit'ee bīmaa.

³⁵ Māpai judiorā poroorā pedee para beeji:

—¿Sāmapi wāit'eema ajida na eperā, tachia p'oyaa unuda-e pait'ee? ¿Tok'esaa wāit'ee-epaa jarateede judiorāmaa, k'īra tewaraarā p'uurudepemaarāmaa, maa-e pirā judio-eerāmaa?
³⁶ ¿K'āata jara k'inia bīma ajida, irua jarak'āri: “Parāpa mī jiridait'ee. Mamīda mī unuda-e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mī wāit'ee bīmaa”?

Ak'ōre Jaurepa eperāarā chok'ai p'anapipari

³⁷ Fiesta Rancho Oopata jō wāda ewate, ma ewari waibīara paji. Ma ewate Jesús bainī beeji māik'aapa golpe pedeeji:

—Apida opisia bī pirā, mīmaa chepáde aji, tode.

³⁸ Chi mide ijāa bī bait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

‘Eperā t'ārideepa to chak'ek'a jīchooyada aji, paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparik'a.’ (*Is 55.1*)

³⁹ Ma pedee “paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparida” ak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōre Jaure, māgi pēiit'ee bada perā irude ijāapataarāmaa. Mamīda Jesupa māga jarak'āri, waide Ak'ōre Jaure pēi-e paji, ichi waide it'aa wā-e bada perā.

Eperāarā k'īsia awara-awaraadaidap'edaa

⁴⁰ Ma pedee ūridak'āri, eperāarā ūk'uruurāpa māgapachida:

—Wāara, na eperā Ak'ōre pedee jarapari.

⁴¹ Awaraarāpa māgapachida:

—Na Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida eperāarā rey pamerā.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Māga-epi. ¿Sāga Mesías adaima? Iru Galilea eujādepema. Galilea eujādeepa Mesías uchia-e pait'ee. ⁴² ¿Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi-ek'ā ajida, Mesías uchiait'ee Rey David ēreerādeepa māik'aapa t'oit'ee Belén p'uurude Rey David t'odamāi?

⁴³ Mapa eperāarā k'īsia awara-awaraadachida. Ūk'uruurāpa ijāajida Jesús Tachi Ak'õrepa pëida; ūk'uru ijāadak'aa pajī. ⁴⁴ Māirāpa Jesús jita ata k'inia p'anajida. Mamīda apidaapa p'oyaa ooda-e pajī.

Judiorā poroorāpa Jesude ijāada-e p'anadap'edaa

⁴⁵ Māpai Tachi Ak'õre te waibia jīapataarā āchi pēidap'edaarāmaa chejida. Pachedak'āri, fariseorāpa māik'aapa p'aareerā poroorāpa iidijida:

—¿Sāap'eda Jesús aneeda-e pajima? ajida.

⁴⁶ Ma Ak'õre te waibia jīapataarāpa p'anaujida:

—¡Eperā apida pedeeda-edā ajida, māgí eperāk'a!

⁴⁷ Māpai fariseorāpa māgajida:

—¿Parāpa pida irumaa k'ūrapijidak'ā? ajida.

⁴⁸ ¿Sāma tachi poroorāpa maa-e pirā tai fariseorāpa irude ijāa p'anima? ajida. ¡Māga oodak'aa! ⁴⁹ Jā eperāarāpa k'awadak'aa Tachi Ak'õrepa Moisemaa ūraa p'āpida, irude ijāadak'aa perā. Mapa Ak'õrepa āra k'achia ooit'ee.

⁵⁰ Māpai fariseo Jesumaa naaweda wā bada, Nicodemopa māgaji:

⁵¹ —¿Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade nāga jara bi-ek'ā? aji. Ūridaipia bi eperāpa jara bi māik'aapa

k'awaadaipia bī irua oo bī, jaradai naaweda ma eperā pia wa k'achia.

52 Āchia p'anaujida:

—¿Pi jida ichiaba Galilea eujādepemak'ā? ajida. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pia léeji. Māga ooru pīrā, k'awaait'ee Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā Galilea eujādeepa uchiadak'aa.

53 [Māpai jōmaweda wājida āchi te chaa.

8

1 Mamīda Jesūs wāji Olivo Eedee. **2** Ai norema tap'eda, waya cheji Tachi Ak'ōre te waibīadee. Mama pachek'āri, eperāarā chok'ara chejida irumaa. Mapa iru su-ak'i beeji māik'aapa jarateemaa beeji.

Wēra chi k'ima-ee ome k'āida

3 Moisepa p'āda jarateepataarāpa fariseorā ome aneejida wēra unu atadap'edaa p'ek'au oomaa bī. Eperāarā taide ata bijida **4** māik'aapa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa na wēra miak'āi bīta unujidada ajida, awaraa ome nībi. **5** Ak'ōre Ūraa p'ādade Moisepa jaraji nāgee wēraarā māupa bat'a peet'aadamerā. Mamīda taipa k'awaa k'inia p'ani ¿piā k'āata jara bī?

6 Āchia māga iidijida Jesupa Moisepa p'āda merai jīak'aapa. Māgá īmiateek'ajida. Mamīda Jesupa made t'īupi-e paji. Edaa ījaabaip'eda, p'āmaa beeji yooro p'orade ichi juu k'īpa. **7** Māpai āchia iidi jōnide Jesūs jīp'a su-ak'i beeji māik'aapa māgaji:

—Naapiara ichimaa māupa bat'apáde aji, parādepema chi p'ek'au k'achia wēe bīpa.

⁸ Maap'eda waya edaa ñjaabaip'eda, yooro p'orade waya p'āmaa beeji ichi jua k'ípa. ⁹ Māgí pedee ūridak'āri, jōmweda aba-abaa uchia wādapa erreudachida. Naapiara wājida chonaarā, maap'eda apemaarā. Jesús ituaba beeji māgí wēra ome. ¹⁰ Mapa Jesús jíp'a su-ak'i beep'eda, irumaa iidiji:

—¿Sāma p'anima? aji. ¿Apidaapa pi pee k'iniada-e pajik'ā? aji.

¹¹ Ma wērapa māgaji:

—Apidaapa, Tachi Waibia.

Jesupa māgaji:

—Mia pida pi pee k'inia-eda aji. Irá wāpáde aji, māik'aapa ñraweda p'ek'au k'achia oo amáaji.]

Jesús ñidaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā-it'ee

¹² Māpai Jesupa waya jarateemaa beeji eperārāmaa:

—Mida aji, ñidaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā-it'ee, mia āramaa Tachi Ak'ōre o ak'ipipari perā. Mide ijāa bi p'āriu pik'a bide nipa-e pait'ee, Tachi Ak'ōre k'awa-ee. Ma k'āyaara ichita chok'ai bapariit'ee, ñidaa pik'a bide Tachi Ak'ōre ode nipapari perā.

¹³ Māpai fariseorāpa irumaa māgajida:

—Pichi k'īsiadoopa māgí pedee jaramaa bida ajida. Awaraa wē-e perā auk'a jarait'ee, pari pi pedeemaa bida ajida.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—Mi pedeek'āri, wāarata jarapari. Mia k'awa bida aji, sāmāik'aapa cheda māik'aapa sāmaa wāit'ee. Jōdee parāpa māga k'awada-e p'ani. ¹⁵ Awaraarāpa

oo p'ani ūripai ak'ipata jaradait'ee pia wa k'achia. Jõdee mia mägá ak'i-epi. ¹⁶ Mamïda eperäpa oo bi ak'ik'äri, mia jararu pírã pia wa k'achia, wääarata jarait'ee, mi pëidapa mi k'aripapari perä. Michi itu-abapa eperäaräpa oopata mägá ak'ik'aa. ¹⁷ Pächi ūraa p'ädade jara bi eperä omeeräpa ne-inaa unudap'edaa auk'a jaradak'äri, ma jarada wääara. Auk'a bi mi ome. ¹⁸ Michia oo bi jarapari mäik'aapa mi Ak'õre, mi pëidapa, auk'a jarapari.

¹⁹ Mäpai ãchia iidijida:

—¿Säma bima ajida, pi Ak'õre?

Jesupa p'anauji:

—Paräpa mi wääara k'awada-edo aji. Mi Ak'õre jida wääara k'awada-e. Mi wääara k'awa p'anadap'edaa paara, mi Ak'õre jida wääara k'awa p'anak'ajidada aji.

²⁰ Jesupa mäga jaraji, Tachi Ak'õre te waibade primisia iapatamäi jaratee bi misa. Eperäärä chok'ara mama wäyaa wäjida mäida, apidaapa iru jitada-e paji irua jarateeda k'aurepa, ewari Tachi Ak'õrepa awara biда ma-it'ee waide pa-e bada perä.

Jesupa ichi wäit'ee bimaa p'oyaa wäda-edo ada

²¹ Mäpai waya Jesupa mägaji:

—Mi ãyaa wäit'eeda aji. Paräpa mi jiridait'ee. Mamïda mi unuda-e pait'ee. Atuadait'ee pächia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mapa mi wäit'ee bimaa parä p'oyaa wäda-edo aji.

²² Mäga ūridak'äri, judiorä poroorä pedee para beeji:

—Tachi p'oyaa wäda-edo a bi, iru wäit'ee bimaa. ¿Ichi juadoopa piut'ee-epaama? aji.

23 Māpai Jesupa āchimaa māgaji:

—Parā ek'ari pemaarāda aji. Mamīda mi it'ari pema. Parā na p'ek'au eujādepema. Mamīda mi na p'ek'au eujādepema-e. **24** Mapa mia jaraji parā atuadait'ee pāchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Wāara māgá atuadait'eeda aji, ijāada-e p'anípirā Mīta jōmaarā Ak'õre Waibia. Mia aupaita eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

25 Māpai irumaa iidijida:

—Pi, ¿k'aima? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Mi chedak'āri ipa, parāmaa māga jaraparida aji. **26** Mia unupari pāchia ne-inaa k'achia oopata māik'aapa pedee chok'araapa parā imiateek'aji. Mamīda māga oo-e pait'ee. Jip'a jarait'ee mi pēidapa jarapi bik'a na p'ek'au eujādepemaarāmaa. Irua ichita wāarata jaraparida aji.

27 Mamīda āchia k'awada-e paji, Jesupa jarak'āri ichi Tachi Ak'õrepa pēida. **28** Mapa Jesupa māgaji:

—Parāpa Eperā Ak'õre Truadepema kurusode jiradak'āri peedait'ee, k'awaadait'ee Mīta Tachi Ak'õrepa pēida. Ma awara k'awaadait'ee mia ne-inaa jōma oopari irua oopi bik'a māik'aapa jōma jarapari irua jarapi bik'a. **29** Mi pēida na p'ek'au eujādee mi ome baparida aji. Mi ituuba atabēi-epi, irua k'inia bik'a oopari perā.

30 Jesupa māga jarak'āri, eperāarā chok'ara irude ijāajida.

Abrahamdeepa uchiadap'edaada ap-atap'edaarā

31 Māpai Jesupa judiorā irude ijāadap'edaarāmaa māgaji:

—Parāpa oo p'ani pīrā mīa ūraa bik'a, wāara mī k'ōp'āyoorā. ³² Māga ooruta pīrā, k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida māik'aapa ma k'aurepa waa esclavoorā p'anada-e pait'eeda aji.

³³ Āchia p'anaujida:

—Tai Abrahamdeepa uchiadap'edaarā. Mapa tai esclavoorā-epi. Apidaa jua ek'ari p'anadak'aa. Tachi Ak'ōre juadepai p'anapata. ¿Sāap'eda taimaa jara cheruma ajida, waa esclavoorā p'anada-e pait'ee?

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Mīa wāarata jararu. Jōmaweda p'ek'au k'achia oopataarā esclavoorāk'a p'anida aji, p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata perā. ³⁵ K'īsiadáma nāgide. Esclavo ichita ba-e chipari tede. Jōdee ma te chipari warra ichita bapari ma tede, ichi ak'ōrede perā. ³⁶ Mapa Tachi Ak'ōre Warrapa parā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa uchia ataru pīrā, wāara uchiadait'ee. ³⁷ Mīa k'awa bī parā Abrahamdeepa uchiadap'edaarā. Mamīda mī peet'aa k'inia p'ani, mī ūraa wāara ijāa k'iniade p'anadairā. ³⁸ Mīa jaraparida aji, mī Ak'ōrepa mimaa ak'ipida. Jōdee parāpa oopata pāchi ak'ōrepa jarateedak'a.

³⁹ Māpai āchia māgajida:

—¡Tai ak'ōre Abrahamda! ajida.

Mamīda Jesupa p'anauji:

—Parā wāara Abraham warrarā pada paara, irua oodak'a ook'ajidada aji. ⁴⁰ Mamīda māga ooda-e p'ani. Mīa parāmaa Tachi Ak'ōre wāarata jaraji, irua mimaa māga jarada perā. Mamīda ūrā parāpa mī peet'aa k'inia p'ani. Abrahampa māga

oo-e paji Ak'õre pedee jarapataarã ome. ⁴¹ Parãpa ne-inaa k'achia oomaa p'anida aji, pãchi ak'õrepa ooparik'a.

Ãchia mägajida:

—¡Tai awaraa ak'õredeepa uchiada-e pajida! ajida. ¡Ak'õre abapaita iru p'anida! ajida. ¡Mägi Tachi Ak'õre!

⁴² Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õre wãara parã ak'õre pada paara, mi k'inia iru p'anak'ajidada aji, mi Tachi Ak'õremäipi cheda perã. Mapa mi nama bi. Michi k'iradoopa nama che-e paji. Tachi Ak'õrepata mi pëiji.

⁴³ ¿Parãpa mia jaratee bi at'ãri k'awada-e p'anik'ã? Parãpa mi ūraa ūri k'iniada-e p'ani. Maperäpi mia jara bi k'awada-e p'ani. ⁴⁴ Parã ak'õre Netuara Poro Waibia. Ichideerã perã ichia oopi k'iniata oo k'inia p'ani. Na eujã beedak'ãriipa ichia eperãarã peeyaa bapari. Ma awara ne-inaa wãara unuamaa iru bapari, wãarata k'awak'aa perã. Seewa jarapari wãarak'a; mäga bapari. Ichi seewa-idaa beerã ak'õre, seewa-idaa bapari perã. ⁴⁵ Mamïda mia Tachi Ak'õre wãarata jarak'ãri, parãpa mi pedee ijäädak'aa. ⁴⁶ ¿K'aipa ak'ipii mia p'ek'au k'achia aba pida ooda? ¡Mäga p'oysaa ooda-e! Mäga bita, mia wãarata jarak'ãri, ¿parãpa sãap'eda mi pedee ijäädema? ⁴⁷ Tachi Ak'õredeeräpa iru ūraa ūri k'inia p'anapata. Mamïda parã Ak'õredeerä-e p'anadairã, iru ūraa ūri k'iniadak'aada aji.

Abraham t'oi naaweda, Jesús bapachi

⁴⁸ Mäpai judiorã porooräpa Jesumaa mägajida:

—¿Pi Samariadepema-ek'ã? ajida. Ma awara pichi k'ap'iade netuara merätsia bida ajida.

49 Jesupa p'anauji:

—Mi k'ap'iade netuara wēe bida aji. Ma k'āyaara mia mi Ak'ōre waawee bapari. Mamīda parāpa mi waaweedak'aa. **50** Mia jiri-e bi eperāarāpa mi t'o p'anadamerā, mi Ak'ōrepa māga k'inia bi mīda. Iruata ak'i bi parāpa oopata māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. **51** Mia wāarata jararu. Eperāpa mi ūraa ūrip'eda, ooru pirā ma ūraade jara bik'a, piu-e pait'eeda aji.

52 Māpai ma judiorāpa māgajida:

—j̄rapí k'awa p'ani wāara pi k'ap'iade netuara merātia bi! Abraham māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā jōmaweda piujida. Mamīda pia jara bi pi ūraa jara bik'a oopari piu-e pait'ee. **53** Māgara, ¿pi waibiara bik'ā tai chonaarāwedapema piuda Abraham k'āyaara? ¿Waibiara bik'ā Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā piudap'edaa k'āyaara? ¿K'āata k'inia bima ajida, taipa k'īsiadamerā pide?

54 Jesupa p'anauji:

—Mia jarada paara mi waibiara bi awaraarā k'āyaara, pari māga jarak'aji. Mamīda mi Ak'ōrépata māga jarapari. Māgi Ak'ōre parāpa “Tachi Ak'ōre” apata. **55** Mamīda parāpa Tachi Ak'ōre k'awada-e p'ani. Jōdee mia iru wāara k'awa bi. Mia iru k'awa-e bida ada paara, seewa-idaa bak'aji parā jīak'a. Mamīda māga-e. Mia wāara iru k'awa bi māik'aapa oopari irua jara bik'a. **56** Pāchi chonaarāwedapema Abraham o-īadachi mi na eujādee cheda unuit'ee bada perā. Wāara māgaunuji māik'aapa o-īa bee-jida aji.

57 Māpai āchia māgajida Jesumaa:

—Pi waide cincuenta años wẽe bi. Mäga bita,
¿Abraham unujida a bik'ã? ajida.

⁵⁸ Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Abraham t'oi naaweda,
Mita bapachida aji.

⁵⁹ Mäga ūridak'ãri, ächia mäu p'e atajida
bat'adait'ee Jesumaa, ichi Tachi Ak'õreda ada
perã. Mamïda Jesús mirudachi mäik'aapa Ak'õre te
waibiadeepa uchiadachi.

9

Jesupa tau p'ãriu bada jipada

¹ Maap'eda Jesús awara ãi wã nideunuji eperã
tau p'ãriu bi ichi t'oru weda. ² Ma eperã unudak'ãri,
Jesús ome nipapataarãpa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãare k'aurepata na eperã
tau p'ãriu t'ojima? ajida. ¿Ichia p'ek'au k'achia
oopata k'aurepa pajik'ã ajida, maa-e pirã chi
ak'õreerãpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa?

³ Jesupa p'anauji:

—Ichi k'aurepa-epi; ichiaba ichi ak'õreerã
k'aurepa-epi. Tachi Ak'õrepa mäga t'opiji
eperãarãpa ak'idamerã iruata ne-inaa pia ooi
ma eperã k'ap'iade. ⁴ Ästaawa tachia oodaipia bi
mi p'eidapa oopi bik'a, p'ãrik'ua pak'ãri, apidaapa
mäga p'oyaa oodak'aa perã. ⁵ Mi na p'ek'au eujäde
bi misa, ñidaa pik'a bi na eujädepemaarã-it'ee.

⁶ Mäga jarap'eda, Jesupa eujäde idut'aaji
mäik'aapa yooro p'ora ome p'oirat'aap'eda, tau
p'ãriu bi taude p'urut'aaji. ⁷ Mäpai mägaji:

—Wãpáde aji, piichi tau siide pania t'ipata Siloé
apatamaa. (Siloé jara k'inia bi "Pëida".)

Māpai tau p'āriu bī wāji ichi tau sīide. Āpitēe chek'āri, pia unu beeji. ⁸ T'ēepai ma eperā k'ait'a p'anadap'edaarāpa māik'aapa iru ne-iidimaa unudap'edaarāpa māgapachida:

—¿Nāgí chi ne-inaa iidimaa su-ak'i bapariida-ek'ā? apachida.

⁹ Ūk'uruurāpa māgapachida:

—Jā ichipi.

Awaraarāpa māgapachida:

—Jā iru-epi, iru k'īra papaa bī mīda.

Mamīda ichia p'anauji:

—Mipi.

¹⁰ Māpai iidijida:

—¿Sāga īrá pia unu bīma? ajida.

¹¹ Ichia p'anauji:

—Eperā tījarapata Jesupa iduba yooro p'ora ome p'oirap'eda, mi taude p'urut'aajida aji, māik'aapa māgaji: "Wāji pichi tau sīide pania t'ipata Siloé apatamaa." Aramāgá mi wājida aji, māik'aapa michi tau siit'aak'āri, unuji.

¹² Māpai āchia iidijida irumaa:

—¿Sāma bīma ajida, ma eperā?

Ichia p'anauji:

—K'awa-e bīda aji.

Fariseorāpa tau p'āriu badamaa iididap'edaa

¹³⁻¹⁴ Jesupa ma yooro ook'āri p'uruit'ee tau p'āriu bada taude, īipata ewate pajī. Maperā jūdiorā poro waibiarāpa ma tau p'āriu bada ateejida fariseorāmaa. ¹⁵ Māpai āchia iidijida:

—¿Sāga īrá unu bīma? ajida.

Ichia p'anauji:

—Yooro mi taude p'urujida aji. Maap'eda mia siit'aaji. Mapa irá pia unu bida aji.

¹⁶ Fariseorā ūk'uruurāpa māgajida:

—Jágí eperā Tachi Ak'ōrepa pēida-edo ajida, ūipata ewate māga ooda perā. ¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi-ek'ā ajida, ūipata ewate mimiadaik'araa bi?

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—¿Ságá eperā p'ek'au k'achia ooparipa nāgee ne-inaa pia ooyma? ajida.

Māgá āchi k'īsia awara-awaraadachida māik'aapa āchi k'ōp'āyoorā ome aupedee jōnapachida. ¹⁷ Maap'eda waya iidijida naaweda tau p'āriu badamaa:

—Pia ¿k'āata k'īsia bima ajida, jā eperāpa pi tau jipadade?

Ichia p'anauji:

—Mi-it'ee iru Ak'ōre pedee jaraparida aji.

¹⁸ Mamīda ma judiorāpa ijāada-e paji ma eperā wāara naaweda tau p'āriu baji māik'aapa irá pia unu bi. Mapa chi ak'ōre chi nawe ome t'í pēijida.

¹⁹ Māpai iidijida:

—¿Na parā warrak'ā? ajida. ¿Parāpa jaradaik'ā ichi tau p'āriu t'oda? ¿Ságá irá pia unu bima? ajida.

²⁰ Chi ak'ōreerāpa p'anaujida:

—Taipa k'awa p'anida ajida, nāgí tai warra māik'aapa k'awa p'ani ichi tau p'āriu t'oda.

²¹ Mamīda k'awada-e irá ságá ichi taupa unu bi. Ichiaba k'awada-e k'aipa ichi taupa unupiji. Iiditi irumaa. Iru chona bairā, ichi itu jarayada ajida.

²² Chi ak'ōreerāpa māga jarajida judiorā waidoopa. Aí naaweda judiorā poro waibiarāpa pedeeteejida chi eperā Jesús Mesías aru pirā, waa

t'īupida-e pait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ²³ Mapa chi ak'ōreerāpa jarajida: "Ichimaa iiditi. Iru chona bida" ajida.

²⁴ Maperā judiorā poro waibiarāpa waya t'ī pēijida ma naaweda tau p'āriu bada māik'aapa māgajida:

—Wāara jarapáde ajida, Tachi Ak'ōre k'īrapite. Taipa k'awa p'anida ajida, jā eperā p'ek'au k'achia ooyaa bapari.

²⁵ Ichia p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, ma eperāpa p'ek'au k'achia oopari wa māga-e. Nāgapai k'awa bi. Mi tau p'āriu baji. Mamīda ūrá piaunu bida aji.

²⁶ Waya iidijida:

—¿K'āata oojima? ajida. ¿Sāga pi tau pia unupijima? ajida.

²⁷ Ichia p'anauji:

—Mia parāmaa jarajida aji. Mamīda mi pedee ijāada-e p'ani. ¿Waya jarapi k'inia p'anik'ā? ¿Parāpa ichiaba irude ijāa k'inia p'anik'ā? aji.

²⁸ Māga ūridak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma tau p'āriu badamaa:

—¡Piata jā eperāpa jaratee bide ijāa bida! ajida. ¡Jōdee taipa Moisepa p'ādade ijāapata! ²⁹ Taipa k'awa p'anida ajida, Tachi Ak'ōrepa Moisemaa pedeeda. Mamīda k'awada-ed aja, sāmāik'aapa cheji jā eperā.

³⁰ Ichia p'anauji:

—¿Sāga? ¡Parāpa k'awada-ed a p'ani sāmāik'aapa cheji! ¡Mamīda irua mi tau unupiji! ³¹ Jōmaarāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia ooyaa beerā pedee ūrik'aa. Mamīda ūripari ichimaa it'aa

t'ipataarā pedee, māirāpa irua k'inia bik'a oopata perā. ³² Na p'ek'au eujā beedak'āriipa waide ūridak'aa eperāpa tau p'āriu bee pia unupida. ³³ Ma eperā Tachi Ak'ōrepa pēi-e pada paara, nāgee ne-inaa oo-e pak'ajida aji.

³⁴ Māpai ma fariseorā k'īraudachida māik'aapa māgajida:

—Pichi t'oru weda p'ek'au k'achia ooyaa bapari. Māga bita, ¿taimaa jaratee k'inia bik'ā? ajida.

Maap'eda taawaa jēret'aajida.

Tau p'āriu pik'a p'anīrāpa Tachi Ak'ōre k'awade

³⁵ Jesupa k'awaaaji māgí tau p'āriu bada taawaa jēret'aadap'edaa. T'ēepai iru ome unuk'āri, iidiji:

—¿Pia Eperā Ak'ōre Truadepemade ijāa bik'ā? aji.

³⁶ Ichia p'anauji:

—Mimaa jarapáde aji, k'aita pia jara bi. Miā irude ijāait'ee.

³⁷ Jesupa māgaji:

—Pia māgí unuda; miā aji, pi ome pedeema bi.

³⁸ Māpai Jesús k'īrapite bedabaiji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, miā ijāa bida aji.

³⁹ Ma t'ēepai Jesupa māgaji:

—Mi na p'ek'au eujādee chejida aji, eperāarā ak'ide, k'awaait'ee wāara ijāa p'ani wa ijāada-e p'ani. Chejida aji, Tachi Ak'ōre k'awapiit'ee tau p'āriu pik'a beerāmaa, āchia iru k'awaadamerā. Ichiaba cheji ak'ipiit'ee tau īdaa pik'a beerāmaa, āchia Tachi Ak'ōre wāara k'awada-e p'ani.

⁴⁰ Fariseorā ūk'uruurāpa māga ūridak'āri, iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bīma? ajida. ¿Tai jida Tachi Ak'ōre k'awada-e p'anik'ā? ajida.

⁴¹ Jesupa p'anauji:

—Parā māga p'anadap'edaa paara, apidaapa parā imiateeda-e pak'aji. Mamīda parāpa jarapata Tachi Ak'ōre wāara k'awa p'ani. Māga jaradak'āri, p'ek'au k'achia oomaa p'ani, seewa jara p'ani perā.

10

Ovejaarā ak'ipari nepirīda

¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Eperārā oveja k'āipatamāi t'īudak'āri, puerta eere t'īupata. Maperā eperā ma puerta eere t'īu-e pirā, māgí nechiayaa bī.

² Mamīda chi eperā puerta eere t'īupari; māgí chi ovejaarā ak'ipari. ³ Puerta jīaparipa ewapari māgí oveja ak'ipari t'īumerā. Māpai irua ichi ovejaarā aba-abaa t'īpari. Ma ovejaarāpa iru pedee k'awapata perā, āchi k'āipatamāiipa uchiadak'āri, iru t'ēe k'īup'ee wāpata. ⁴ Ichi ovejaarā jōmaweda uchia atak'āri, āra naa wāpari māik'aapa chi ovejaarā iru t'ēe wāpata, chipari pedee k'awapata perā. ⁵ Mamīda awaraa eperāpa ma ovejaarā atee k'inia bī pirā, wādak'aa māgí ome. Āyaa wāpata, māgí pedee k'awadak'aa perā.

⁶ Jesupa māga nepirīji jarateeit'ee ma farise-orāmaa. Mamīda āchua k'awada-e paji irua k'āata jara k'inia bada.

Jesupa ichideerā pia ak'ipari

⁷ Mapa Jesupa āchimaa waya māgaji:

—Mia wāarata jararu. Mida aji, ma puertak'a, ovejaarā t'īupatamāi. ⁸ Jōmaarāpa mi naa jara chedap'edaa āchita Tachi Ak'ōrepa pēida, nechiaya beerāk'a p'anajidada aji. Mapa michi ovejaarā, pia jarait'eera, michideerāpa māirā pedee ijāade-paji. ⁹ Mida aji, puertak'a bi. Mia eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atapari t'īudamerā michi jua ek'ari michideerā ome. Oveja ak'ipari pia bīpa ichi ovejaarā ak'iparik'a, māga pik'a mia michideerā ak'ipari māik'aapa k'aripapari pia p'anapataadamerā.

¹⁰ 'Chi nechiapari chepari nechiait'ee aupai māik'aapa peeit'ee aupai; ichiaba ne-inaa jōma p'e atadariit'ee aupai. Jōdee mi nama cheji eperāarā pia p'anapiit'ee māik'aapa ichita p'anapiit'ee Tachi Ak'ōre ome.

¹¹ 'Mi chi ovejaarā ak'ipari t'āri piara bīk'a māik'aapa eperāarā mi ovejaarāk'a. Ovejaarā ak'ipari t'āri pia bak'āri, chi ovejaarā pia ak'ipari, māga oo bi k'aurepa piuru pijida. ¹² Mamida māg-e mimiapari jīp'aa ome. Chīara ovejaarā ak'i bide, māgipa ne-animal k'achia cheru unuk'āri, mirudaipari ma ovejaarā k'iniak'aa perā. Maperāpi ne-animal k'achia bīpa ma ovejaarā ūk'uru ata chepari māik'aapa apemaarā awara ãyaa jīchoopipari. ¹³ Ma eperā mirudaipari ma ovejaarā ak'ipari-e perā māik'aapa ma ovejaarā ichide-e perā.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ovejaarā ak'ipari t'āri piara bīpa ichi ovejaarā pia ak'iparik'a, māga pik'a mia michideerā pia ak'ipari. Mi Ak'ōrepa mi t'āri k'awa bi; ichiaba mia pida mi Ak'ōre t'āri k'awa bi. Māgá ichiaba mia michi ovejaarā t'āri k'awa bi māik'aapa ãrapa pida mi t'āri k'awa p'ani. Michi k'ap'ia peepiit'ee

ãra k'aripait'ee. ¹⁶ Mia ichiaba awaraa ovejaarã iru bi. Mägi ovejaarã nãpemaarã-e, judiorã-e perã. Mamïda mia ichiaba ãra k'aripa k'inia bi. Ärapa ichiaba mi pedee ūripataadayada aji. Mapa mia ãra p'e bïit'ee apemaarã michideerã, judiorã mide ijääpataarã ome, jõmaweda ak'ipari apai jua ek'ari p'anapataadamerã.

¹⁷ 'Mi Ak'õrepa mi k'inia iru bapari michi k'ap'ia peepiit'ee perã eperãarã pari. Mamïda waya chok'ai p'irabaiit'ee. ¹⁸ Awaraarãpa mi k'ap'ia peepida-e pai. Ma k'âyaara miata ächimaa michi k'ap'ia peepiit'ee. Mia mäga ooit'ee mäik'aapa waya chok'ai p'irabaiit'ee, mi Ak'õrepa mäga jara bairã. Iru jõmaarã k'âyaara waibiarã bi.

¹⁹ Ma pedee ūridak'äri, judiorã waya k'isia awaraawaraa p'aneejida. ²⁰ Ük'uruurãpa mägapachida:

—¿Sääp'eda paräpa jää eperä pedee ūri p'anima? ajida. Iru k'ap'iade netuara merätia bi mäik'aapa k'ira k'awa-ee bi.

²¹ Mamïda awaraarãpa mägapachida:
—Eperä k'ap'iade netuara merätia bak'äri, mäga pedeek'aada ajida. ¿Netuarapa tau p'äriu beerã pia unupiik'ä? ajida.

Judiorãpa Jesùs yiaraa iru p'anadap'edaa

²² Ma t'ëepai k'oijara pak'äri, judiorãpa fiesta oojida Jerusalén p'uурude. Ma fiesta oopachida k'iräpadait'ee chonaarãwedapema ewari Tachi Ak'õre te waibia awara bïdap'edaa iru-it'ee. ²³ Jesùs mama nipaji Ak'õre te äuk'idaa, Salomón Pórtico apatap'edaamäi. ²⁴ Maperä judiorã poro waibiarãpa iru wap'ira ata chejida mäik'aapa iidijida:

—¿At'āri tai audú k'īsiapimaa iru bait'eek'ā? ajida.
Pi Tachi Ak'ōrepa pēida, Mesías pīrā, aweda jaráji.

25 Jesupa p'anauji:

—Naaweda mia parāmaa māga jarajida aji. Mamīda ijāada-e paji. Mia oopari mi Ak'ōrepa oopi bik'a. Oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Ma k'aurepata ijāadaipia bi mi Tachi Ak'ōrepa pēida. **26** Mamīda parāpa ijāada-e p'ani, michideerā-e perā. **27** Michideerāpa mi pedee k'awapata māik'aapa mia āchi k'awapari. Mapa āchi mi t'ee nipapata. **28** Mia āchi o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā; jīp'a ichita chok'ai p'anapataadamerā Tachi Ak'ōre ome. Apidaapa āchi p'oyaa jāri atada-e pai mi juadeepa. **29** Mi Ak'ōrepa āchimaa mīde ijāapiji. Iru jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. Maperāpi apidaapa āchi p'oyaa jāri atada-e pai iru juadeepa. **30** Mi, mi Ak'ōre ome abapai.

31 Māga ūridak'āri, ma judiorāpa māu p'e atajida iru bat'a peedait'ee. **32** Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi Ak'ōrepa mimaa oopiparida aji, ne-inaa pia chok'ara eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¿Chisāgí k'aurepata mi bat'a pee k'inia p'anima aji, māupa?

33 Ma judiorāpa p'anaujida:

—Pia ne-inaa pia oo bi k'aurepa pi bat'a pee k'iniada-edo ajida. Māga oodait'ee pia Tachi Ak'ōre āpite ik'achia pedeeda perā. Jaraji pi Tachi Ak'ōre ome auk'a, pi eperā bi mīda taik'a.

34 Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parā ūraa p'ādade Tachi Ak'ōrepa jara bi-ek'ā:
'Mia jaraji parā mīk'a; ak'ōre waibiarā'? (*Sal 82.6*)

³⁵ Tachi Ak'õre Ūraa jõk'aa. Maperā p'oyaa merada-e. Ma ūraa p'ādade Ak'õrepa t'ījaraji 'ak'õre waibiarā mīk'a' iru pedee ūridap'edaarāmaa, parā chonaarāpa māirā awara bīdap'edaa perā iru-it'ee. ³⁶ Tachi Ak'õrepa mi auk'a awara bīji māik'aapa pēiji na p'ek'au eujādee. Māga bīta, ɿsāga parāpa jaradai mia ik'achia pedee bajī Tachi Ak'õre āpiṭe, jarak'āri mi Tachi Ak'õre Warra? ³⁷ Oo-e pirā mi Ak'õrepa oopi bik'a, māgara ijāanāati. ³⁸ Mamīda oo bī pirā mi Ak'õrepa oopi bik'a, mia jara bī ijāada-e p'anī mīda, ijāatī mia ooda k'aurepa. Māgā parāpa wāara k'awaadai mi Tachi Ak'õre ome abapai.

³⁹ Māga ūridak'āri, waya iru jita atadait'ee paji. Mamīda Jesús mirudachi.

⁴⁰ Maap'eda Jesús wāji Jordán to k'īraik'a eeree. Mama Juanpa naaweda poro choopatamāi beeji. ⁴¹ Mama bīde eperāarā chok'ara irumaa wājida māik'aapa āchi pitapai māgapachida:

—Juanpa oo-e paji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, na eperāpa ooparik'a. Mamīda irua wāarata jarapachi na eperāde.

⁴² Maperāpi mama eperāarā chok'ara Jesude ijāajida.

11

Lázaro jai-idaada

¹ Eperā, t'ījarapatap'edaa Lázaro k'ayaa bajī. Ma eperā chi ɿpewēraarā María, Marta ome Betania p'uurudepema paji. ² (T'ēepai māgí Mariapa k'era weeji Jesús bīrī ɿrī māik'aapa Jesús bīrī p'ooji ichi pudapa.) ³ Lázaro k'ayaa bada perā, chi ɿpewēraarāpa jara pēijida Jesumaa:

—Tachi Waibia, pi k'ōp'āyo k'inia Lázaro k'ayaa bi.

⁴ Jesupa māga ūrik'āri, māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Ma k'ayaapa jai-idaaru pijida, chok'ai p'irabaiit'ee. Iru k'ayaa bi eperāarāpa k'awaadamerā Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā bi māik'aapa k'awaadamerā Tachi Ak'ōre Warrapa ne-inaa jōma ooi ichi Ak'ōrepaa oopi bik'a. Māga ook'āri, jarapataadait'ee Tachi Ak'ōre t'āri pia bapari eperāarā ome; chi Warra jida auk'a.

⁵ Jesupa k'inia p'e iru bapachi Marta, María māik'aapa Lázaro. ⁶ Jesumaa jara pēijida mīda, ichi badamāi k'āima omé beeji. ⁷ Maap'eda māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Waya wādáma aji, Judea eujādee.

⁸ P'anaujida:

—Mamīda Tachi Jarateepari, mak'īara taarā-e bida ajida, judiorā poro waibiarāpa pi māupa peedait'ee p'anadap'edaa. ¿Waya jāmaa wā k'inia bik'ā? ajida.

⁹ Jesupa p'anauji:

—¿Ewari doce hora īdaa nībapari-ek'ā? aji. Eperā āstaawa nipak'āri, t'īutik'aa, īdaa nībairā. ¹⁰ Mamīda eperā p'ārik'ua ni pīrā, t'īutipari īdaa-e bairā.

¹¹ Māga jarap'eda, Jesupa māgaji:

—Tachi k'ōp'āyo Lázaro k'āi bi. Mamīda mia īrimat'aanait'ee.

¹² Chi k'ōp'āyoorāpa p'anaujida:

—Tachi Waibia, iru k'āi bi pīrā, jīpait'eeda ajida.

¹³ Jesupa jara k'inia baji Lázaro jai-idaa bi. Mamīda ārapa k'awada-e p'anajida. K'īsiajida jīp'a k'āi bi. ¹⁴ Māpai Jesupa jīp'a māgaji:

—Lázaro jai-idaajida aji. ¹⁵ Pia bi mi naaweda wā-e paji, ma k'aurepa ūrá parāpa waapiara ijāadait'ee perā Tachi Ak'ōrede. ūrá wādáma aji, Lazaromaa.

¹⁶ Māpai Tomapa (ichiaba tūjarapatap'edaa Meiso) apemaarāmaa māgaji:

—Wādáma aji, iru ome, tachi peek'ooruta pijida.

Jesude ijāapataarā chok'ai p'irabaidait'ee jai-idaaruta pijida

¹⁷ Jesúz pachek'āri Lázaro bapatamāi, k'āima k'īmari baji iadap'edaa. ¹⁸ Jerusalendeepa Betania p'uuru perá kilometro ūpee baji. ¹⁹ Mamāik'aapa judiorā chok'ara cheepuru p'anajida Marta māik'aapa María k'ōp'āyaadait'ee, āra ūpema jai-idaa bada perā. ²⁰ Martapa k'awaak'āri Jesúz cheru, wāji iru k'īrachuude. Mamāda María teeda beeji. ²¹ Jesúz unuk'āri, Martapa māgaji:

—Tachi Waibia, pi cheda paara, mi ūpema jai-idaa-e pak'ajida aji. ²² Mamāda mia k'awa bi at'āri pia iidiruta Tachi Ak'ōrepa ooit'ee.

²³ Jesupa māgaji:

—Pi ūpema p'irabaiit'eeda aji.

²⁴ Martapa p'anauji:

—Mia k'awa bi na p'ek'au eujā jōdaik'āri, iru chok'ai p'irabaiit'ee māik'aapa it'aa wāit'ee.

²⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia piu beerā waya chok'ai p'anapiparida aji. Chi jai-idaada Ak'ōre eujāde ichita chok'ai bapariit'eeda aji, mide ijāa bapachi perā. ²⁶ Ma awara chi chok'ai bi jida atua-e. Ichita it'ari banait'eeda aji, ijāa bapari perā. ¿Pia māga ijāa bik'ā? aji.

27 Martapa māgaji:

—Ijāa bipi. Piña Mesías, chi na p'ek'au eujādee cheit'ee bada eperāarā k'aripade. Piña Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús Lázaro iadap'edaamāi jēeda

28 Māga jarap'eda, Marta wāji ichi ̄ipewēra Mariamaa māik'aapa k'īri ik'aawa māganaji:

—Tachi Waibia nama bi. Pi t'̄i bida aji.

29 Mariapa māga ūrik'āri, isapai Jesumaa wāji.

30 Jesús waide pana-e baji p'uurude; at'āri Marta ome unudamāi baji. **31** Judiorā María ome p'anadap'edaarāpa ichi isapai ucharu unudak'āri, iru t'ēe wājida, wāit'ee jīak'aapa jēede Lázaro iadap'edaamāi.

32 Mamīda Mariapa Jesús unuk'āri, bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, pi nama bada paara, mi ̄ipema jai-idaa-e pak'ajida aji.

33 Jesupa unuk'āri María chi che p'anadap'edaarā ome jēe para nībi, t'āri p'ua nībeeji. **34** Māpai iidiji:

—¿Sāma iajidama? aji.

P'anaujida:

—Chepáde ajida, ak'ide.

35 Jesús jēedachi. **36** Māga unudak'āri, judiorāpa māgajida:

—¡Ak'ítí! ¡Māgara Lázaro k'inia iru baji!

37 Mamīda māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—Na Jesupa tau p'āriu beerā pia unupipari. Maperā ¿Lázaro jipak'aji-ek'ā ajida, jai-idaanaamerā?

Lázaro chok'ai p'irabaida

³⁸ Lázaro piuda k'aurepa Jesús at'āri t'āri p'ua nībide, panaji Lázaro iadap'edaamāi. Māu te uria baji māik'aapa chi t'ai jīa nībaji māu choma bipa.

³⁹ Mapa Jesupa māgaji:

—Jā māu ãyaa ata binadapáde aji.

Māpai Marta, chi piuda īpewērapa māgaji:

—Mamīda Tachi Waibia, īrá iru k'ap'ia mik'ia jo nībida aji, k'āima k'īmari bairā iadap'edaa.

⁴⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—¿Mía pimaa jaraji-ek'ā? aji. Ijāa bi pírā, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooit'ee eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

⁴¹ Māpai chi māu ãyaa ata bijida. Maap'eda Jesús it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre, gracias mía chupiria iidida ūrida perā.

⁴² K'awa bi mía iidipari chaa pia ūripari. Mamīda na pedee jararu na eperāarāpa ūridamerā māik'aapa ijāadamerā pia mi pēiji.

⁴³ Māga jarap'eda, Jesupa golpe biaji:

—¡Lázaro, uchíaji jāmāik'aapa!

⁴⁴ Māpai chi jai-idaa bada uchiaji. Ichi k'ap'ia jōma at'āri píra baji p'arupa; chi juua, jīru paara. Ichiaba ichi poro píra baji p'arupa. Mapa Jesupa māgaji:

—Iru ia bada p'aru ērat'aadapáde aji.

Jesús jita atadait'ee pedeeteedap'edaa

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jesupa ooda unudak'āri, judiorā chok'ara María ome wā p'anadap'edaarāpa irude ijāajida.

⁴⁶ Mamīda māirādepema ūk'uru fariseorāmaa wājida Jesupa ooda nepiride. ⁴⁷ Mapa ma fariseorā

p'aareerā poroorā ome t'í pëijida Junta Supremadepemaarā mäik'aapa mägajida:

—¿K'âata oodait'eema? ajida. Jà eperâpa oomaa bî ne-inaa chok'ara eperâarâpa p'oyaa oodak'aa âchi juadoopa. ⁴⁸ Ita-aria bîrutara, jõmaarâpa irude ijâadai. Mägara Romadepemaarâ chedayada ajida, Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aade mäik'aapa tachi auk'aarâ jõt'aade.

⁴⁹ Judío t'íjarapatap'edaa Caifás p'aareerâ poro waibia paji ma añode. Ichia mägaji:

—Parâpa maarepida k'awada-e p'anida aji. ⁵⁰ Piara bî eperâaba piumerâ tachi p'uuru pidaarâ pari, tachi p'uuru pidaarâ jõmaweda piudai k'âyaara.

⁵¹ Mamâda Caifapa mäga jara-e paji ichi k'isiadoopa. Ma añode p'aareerâ poro waibia pada perâ, Tachi Ak'õrepa ne-inaa p'asait'ee bada ichimaa jarapiji. Maperâpi ichia jaraji Jesús piut'ee âchi p'uuru pidaarâ pari. ⁵² Mamâda wâara ma eujâdepemaarâ-it'ee aupai piu-e pait'ee paji. Ichiaba piut'ee paji eperâarâ jõmaarâ pari, chi Tachi Ak'õrede ijâapataadait'eerâ awara-awaraa eujâde p'anapataarâ pari. ⁵³ Caifapa mäga jarada ewatedeepa judiorâ poroorâpa pedeeteepachida Jesús peedait'ee.

⁵⁴ Maperâ Jesús judiorâ t'âide tau taawa nipak'aa paji naawedapemak'a. Mamäik'aapa wâji eujâ pania w   bî k'ait'a, eperâarâ mak'iara p'anadak'aa p'uuru. M  gi p'uuru t'íjarapachida Efraín. Mama beeji chi k'  p'  yorâ ome.

⁵⁵ Ma t'  epai judiorâ Pascua fiesta   ri pak'  ri, eperâarâ chok'ara awara   iipa chejida

Jerusalendee Tachi Ak'õre Úraa p'ãdade jara bik'a oodait'ee mäik'aapa pia p'anadait'ee iru k'írapite. ⁵⁶ Mama p'anide ma eperãarã Jesús jiri nipapachida mäik'aapa Tachi Ak'õre te waibiaade pedee para baji ãchi k'õp'âyoorã ome:

—¿K'âata k'ísia p'anima? ajida. ¿Iru cheipaa na fiestade wa mäga-e?

⁵⁷ Mamïda fariseoräpa mäik'aapa p'aareerä porooräpa Jesús jita atapi k'inia p'anapachida. Mapa jarajida apidaapa Jesús unuruta pírã, ãchimaa jara chedamerä.

12

Mariapa k'era weeda Jesús bïiri ïri

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Ewari seis falta bak'âri Pascua fiesta oodait'ee, Jesús wâji Betania p'uurudee, Lázaro bapatamäi. Ma Lázaro paji Jesupa chok'ai p'irabaipida.

² Mama bide k'ewara Jesumaa nek'opijida. Martapa jedepachi. Jödee Lázaro Jesús ome nek'omaa baji. ³ Mäimisa Mariapa aneeji k'era ïpia nardodee ooda. Litro k'audaa baji. Ma k'era Jesús bïiri ïri weet'aaji mäik'aapa ichi pudapa p'oott'aaji. Te jâ t'üa jo nîbeeji k'erapa. ⁴ Mäpai Jesús k'õp'âyo, Judas Iscariote, Jesús traicionaait'ee badapa mägaji:

⁵ —Jâ k'era ichi k'inia weemaa bida aji. Netot'aak'aji trescientos denarios pari mäik'aapa chupiria beerä k'aripak'aji.

⁶ Mamïda Judapa mäga jara-e paji chupiria beerä k'aripa k'inia bada perä. Ma k'âyaara mäga jaraji nechiayaa bada perä. Ichia ãra p'arat'a anipapachi

mäik'aapa aidepema chia atapachi. ⁷ Mäpai Jesupa mägaji:

—Ita-aria bïji. Irua nãgí k'era ia iru bajida aji, mi iaruta ewatepema-it'ee. ⁸ Chupiria beerã ichita paraait'ee parã t'ãide. Mamïda mi parã ome ichita ba-e pait'eeda aji.

Judiorã poroorãpa Lázaro jiridap'edaa peet'aadait'ee

⁹ Úridak'ari Jesús Betania p'uurude bi, judiorã chok'ara wãjida iru ak'ide. Ichiaba wãjida Lázaro ak'ide, Jesupa iru chok'ai p'irabaipida perã.

¹⁰ Maperã p'aareerã poroorãpa pedeeteejida Lázaro ichiaba peet'aadait'ee. ¹¹ K'isiajida Jesupa iru p'irabaipida k'aurepa judiorã chok'ara ächi ûraade ijääadaamaa p'aneeruta Jesude ijääadait'ee.

*Jesús Jerusalén p'uurudee wãda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

¹² Ai norema eperãarã chok'ara, chi wã p'anadap'edaarãpa k'awaaajida Jesús Jerusalendee Pascua fiesta oode cheru. ¹³ Mapa t'ap'uru k'iru t'iap'edap'eda, wãjida iru auteebaidait'ee mäik'aapa biapachida:

—'Hosana! ¡Tachi K'aripapari cheru Tachi Ak'õre k'ap'ia pari! ¡Tachi Ak'õrepa iru pia ak'iji mäik'aapa pëiji Israel pidaarã Rey pamérã!' *(Sal 118.25-26)*

¹⁴ Jesupa burro chak'e atapiji mäik'aapa bataudachi aï ïri, Ak'õre Úraa p'ãdade jara bik'a:

¹⁵ 'Sión p'uurudepemaarã, waweenáati. ¡Ak'ítí!
Pächi Rey cheru burro chak'e ïri.' *Zac 9.9*

16 Chi k'ōp'āyoorāpa k'awada-e paji ma pedee p'āda k'āata jara k'inia bī. Mamīda Jesús it'aa wāda t'ēepai k'irāpajida ma pedee māik'aapa Jesús p'asada. Māpai k'awaajida ma pedee p'āda irude jara baji.

17 Jesupa Lázaro p'irabaipida unudap'edaarāpa irua ooda jōmaarāmaa nepiripachida. **18** Mapa eperāarā chok'ara wājida Jesús ome unudait'ee. Māgá wā k'inia p'anajida ūridap'edaa perā irua ne-inaa ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. **19** Fariseorā ūk'uruurāpa māga unudak'āri, āchi k'ōp'āyoorāmaa māgajida:

—¿Parāpaunu p'anik'ā? ajida. ¡Iru maarepida p'oyaada-e pai! ¡Jōmaarāta irude ijāa wādada! ajida.

Judio-eerāpa Jesúsunu k'inia p'anadap'edaa

20 Pascua fiesta pai naaweda, eperāarā wāpachida Jerusalendee it'aa t'īde Tachi Ak'ōremaa. Ma wādap'edaarā t'āide p'anajida judio-eerā, judiorā ūraade ijāadap'edaarā. **21** Māirā Felipemaa wājida. Māgí Felipe Betsaida p'uurudepema paji. Māgí p'uuru Galilea eujāde bī. Ma judio-eerāpa māgajida irumaa:

—Señor, taipa Jesúsunu k'inia p'anida ajida.

22 Māpai Felipepe nepirinaji Andreemaa. Maap'eda āchi omé wājida Jesumaa nepiride.

23 Ūrik'āri judio-eerāpa iru jirimaa p'ani, Jesupa māgajī:

—Ewari paruda aji, Eperā Ak'ōre Truadepema it'aa wāit'ee. **24** Mīa wāarata jararu. Eperāpa trigo tau apai iru bita, māgí tau uu-e pīrā, tau apai iru bait'ee. Jōdee māgí tau uuru pīrā, baaip'eda

yoorode piu pik'a bi mīda, madeepa trigo k'arra chiwidi t'onopari māik'aapa warip'eda, chaupari. Māgá tau apaideepa chok'ara uchiadait'ee. ²⁵ Na p'ek'au eujāde bi misa, eperāpa jiriru pirā ooit'ee ichia oo k'inidata, ichi piuk'āri atuait'ee. Mamīda na p'ek'au eujāde bi misa, eperāpa jiriru pirā ooit'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, ma k'aurepa ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁶ Apidaapa oo k'inia bi pirā mia oopi bik'a, māgí nipaiapia bi mi ome mi wārumaa. Māga ooru pirā, mi Ak'ōrepa iru pia ak'it'ee.

Jesupa ichi piut'eeda ada

²⁷ —Frá mi t'āri p'ua nībida aji. ¿K'āata jaraima? ¿Nāga jaraik'ā: “Ak'ōre, mi k'aripáji nāgá bananaamerā”? Ma-it'ee mi cheji, chupiria chait'ee. Mapa mia jara bi mi Ak'ōremaa: ²⁸ “Ak'ōre, ak'ipíji wāara pi jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. ¡Ooji pichia oo k'iniata!”

Māpai arii p'anadap'edaarāpa ūrijida it'ariipa jara bi:

—Mia māga ak'ipidoo pi k'ap'ia pari māik'aapa waya māga ak'ipiit'ee.

²⁹ Eperāarāpa māgí pedee ūridak'āri, k'īsiajida pata k'īrau nībi. Mamīda māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—It'aripema ángel paji. Māgípata pedeejida ajida.

³⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Jā pedee ūridap'edaa, mi-it'ee-e pajida aji. Parā-it'eeta paji. ³¹ Frapi Tachi Ak'ōrepa k'awapiit'ee na p'ek'au eujādepemaa rāpa k'achia oopata. Frapi Tachi Ak'ōrepa p'ooyaait'ee na p'ek'au

eujādepemaarā poro waibia Satanás. ³² Mamīda michi k'ap'ia kurusode jira atadak'āri eujādeepa, eperāarāpa mide ijāa p'aneedait'eeda aji.

³³ Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji ichi sāgá piut'ee. ³⁴ Māpai eperāarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bī Mesías ichita bapariit'ee. ¿Sāga pía jaraima Eperā Ak'ōre Truadepema kurusode jiradait'ee? ¿K'aima ma Eperā Ak'ōre Truadepema?

³⁵ Jesupa māgaji:

—Mi, chi īdaa pik'a bī mak'iara taarā-e parā ome. Nipapatáati mi īdaa pik'a bīde p'āriu pik'a bīde t'ūunaadamerā. Chi p'āriu pik'a bīde nipaparipa k'awa-e bī sāmaa wāru. ³⁶ Mi, chi īdaa pik'a bī parā ome bī misa, mīde ijāapatáati. Mīa Tachi Ak'ōrepā wāarata jara pēida jarateepari, parāpa ma pedee ijāadap'eda, iru warrarā p'aneedamerā.

Māga jarap'eda, Jesús ãyaa wāji ichi ununaadamerā.

Judiorāpa Jesude ijāada-e p'anadap'edaa

³⁷ Jesupa ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi taide oopachi mīda, judiorā chok'araarāpa irude ijāadak'aa paji. ³⁸ Māga paji wāara uchiamerā nāgí pedee Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'ādade jara bīk'a:

'Tachi Ak'ōre, ¿k'aipa ijāajima aji, taipa jarateedap'edaa? ¿K'aimaa pía ooda ak'ipijima?' ^(Is 53.1)

³⁹ Isaíapa p'ādade ichiaba jara bī āchia p'oyaa ijāadak'aa paji nāga perā:

⁴⁰ 'Tachi Ak'ōrepā āchi tau p'āriu pik'apiji irua ooda ak'i p'ani mīda, ununaadamerā. Ma awara

k'íirí k'isua pik'apiji irua jarada ūri p'ani
mīda, k'awanaadamerā māik'aapa irumaa
chenaadamerā, irua āchia p'ek'au k'achia
oopata wēpapimerā.' *(Is 6.10)*

⁴¹ Isaíapa māga jaraji, k'āimok'araa pik'a bide
Jesús unuda perā Tachi Ak'ōre k'īra wāree eujāde.
Maperāpi Jesude pedee bají.

⁴² Isaíapa jaradak'a wāara uchiaji mīda
chok'araarā ome, judiorā ūk'uruurāpa Jesude
ijāajida; ichiaba āchi poroorā ūk'uruurāpa pida
ijāajida. Mamīda fariseorā waidoopa māirāpa
ijāadap'edaa eperāarā taide jaradak'aa pají.
Waawee p'anajida fariseorāpa āchi t'īupida-e
pai jīak'aapa Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede.
⁴³ Audupiara k'inia p'anapachida āchi auk'aarāpa
āchi ak'īdamerā judiorā pia beerāk'a, k'inia
p'anadai k'āyaara Tachi Ak'ōrepā āchi ak'īmerā
ichideerāk'a.

Tachi Ak'ōrépata eperāarāpa oopata ak'īit'ee

⁴⁴ Maap'eda Jesupa golpe pedeeji judiorā arii
p'anadap'edaarāmaa:

—Chi mīde ijāa bī mīdepai ijāa-e bida aji. Ichiaba
mī Ak'ōrede ijāa bī, iruata mī na p'ek'au eujādee
pēida perā. ⁴⁵ Chi mī unu bīpa ichiaba mī pēida
unu bī. ⁴⁶ Mita chi īdaa pik'a bī. Mī cheji na
p'ek'au eujādee mīde ijāapataarā p'ananaadamerā
p'ek'au oopataarā p'anapatak'a p'āriu pik'a bide.
⁴⁷ Eperāpa mī ūraa ūrip'eda, made jara bīk'a oo-e
pirā, mīa jara-e ma eperā atuapiit'ee. Mī che-e pají
na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Ma k'āyaara
mī cheji eperāarā o k'achiadeepa k'ariipa atade.

48 Eperāpa mi yiaraa iru bi pīrā mi ūraa ūri k'iniae bairā, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia māgí eperā miapiit'ee. Mīa jarada k'aurepa irua eperāarāpa oopata ak'iit'ee k'awaait'ee ijāapachida wa ijāadak'aa paji. **49** Michi k'īsiadoopa pedee-e bajida aji. Mi Ak'ōre, mi na eujādee pēidapa ma pedee jōma mīmaa jarapiji. Irua jaraji mīa pedeeit'ee māik'aapa jarateeit'ee. **50** Mīa k'awa bi jōmaweda mi Ak'ōrepa mīmaa jarapiru, māga jara bi eperāarāpa ijāadamerā māik'aapa it'aa wādamerā.

13

Jesupa chi k'ōp'āyoorā bīri siida

1 Pascua fiesta ewate pai naaweda, Jesupa k'awa baji ewari awara bida ichi na p'ek'au eujādeepa uchiait'ee māik'aapa ichi Ak'ōremaa wāit'ee; māgí ewari paru. Ichia chi k'ōp'āyoorā na p'ek'au eujāde p'aní k'inia iru bapachi. Māgá āchi k'inia iru bapachi ichi piurumaa.

2 Ai k'ewara Pascuadepema chik'o jedei naaweda, Netuara Poro Waibiapa k'īsia k'achia k'īsiapiji Judas, Simón Iscariote warramaa, ichia Jesús traicionaamerā. **3** Mamīda Jesupa k'awa baji ichi Tachi Ak'ōredeepa cheda māik'aapa Ak'ōremaa wāit'ee. Ichiaba k'awa baji Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda biji ichi jua ek'ari. **4** Mapa nek'omaa p'anide Jesús bainī beeji māik'aapa ichi īripema p'aru jī bāda ērat'aap'eda, ãyaa biji. Maap'eda toalla jī nībijī ichi k'irride, mimiapataarāpa oopatak'a chīara bīri siidait'ee pak'āri. **5** Māpai jarrade pania wee atap'eda, chi k'ōp'āyoorā bīri siimaa beeji. Maap'eda ma toallapa p'ook'ooji.

⁶ Mamīda Simón Pedro bīri sīnait'ee pak'āri, irua māgaji:

—Tachi Waibia, ḡmi bīri paara sīit'eek'ā? aji.

⁷ Jesupa p'anauji:

—Irā pia k'awa-e bida aji, mia oomaa bi. Mamīda t'ēepai k'awayada aji.

⁸ Māpai Pedropo māgaji:

—¡Mi bīri sīpi-edo! aji.

Jesupa p'anauji:

—Pi bīri sīpi k'inia-e bi pirā, māgara waa ni-panaapáde aji, mi ome.

⁹ Māpai Simón Pedropo māgaji:

—¡Tachi Waibia, māgara mi bīri aupai sīnaapáde aji. Ichiaba mi jua māik'aapa poro paara sīipáde! aji.

¹⁰ Mamīda Jesupa p'anauji:

—Eperā ewaa k'uip'eda māik'aapa taawaa uchiap'eda, waya k'ui-edo aji. Chi bīri aupaita sīpari, k'ap'ia jōma t'āu-ee bairā. Māga pik'a parā t'āu-ee pik'a p'anī p'ek'au k'achiapa. Mamīda parā jōmaweda māga p'anī-edo aji.

¹¹ Jesupa māga jaraji k'awa bada perā k'aipa ichi traicionaait'ee bi.

¹² Chi k'ōp'āyoorā bīri sīp'eda, waya ichi īripema p'aru jī beeji. Maap'eda mesade su-ak'i beeji māik'aapa māgaji:

—¿Parāpa k'awa p'anik'ā aji, k'āata jara k'inia bi mia et'ewa ooda? ¹³ Parāpa mīmaa "Jara-teepari" māik'aapa "Tachi Waibia" apata. Māga jaradak'āri, wāarata jara p'anī. ¹⁴ Mi parā Waibia māik'aapa parā Jarateepari bi mīda, parā bīri sīji. Mapa parāpa pida pāchi k'ōp'āyoorā bīri sīdaipia bi. ¹⁵ Mia māga ooji parāpa auk'a oodamerā.

16 Mia wāarata jararu. Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiaara bi-e. Ichiaba chok'a pēida iru pēida k'āyaara waibiaara bi-edaa aji. **17** Parāpa mia et'ewa jarada ūrijida. Ma jaradak'a ooruta pīrā, t'āri o-ña p'anadait'ee.

18 'Mamīda māga-e pait'ee parā jōmaarā ome. Mia k'awa bi mi k'ōp'āyoorā jirit'erada. Mapa ichiaba k'awa bi wāara p'asait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Mi ome nek'orupa mi peepit'aait'ee.' (*Sal 41.9*)
19 Frá mia māga jara bi māga p'asak'āri, parāpa wāara ijāadamerā Mita, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā. **20** Mia wāarata jararu. Chi mia pēida auteebairupa mi jida auteebai bi. Māga pik'a chi mi auteebairupa mi Ak'ōre, mi pēida, auk'a auteebai bi.

*Jesupa jarada k'aipa ichi traicionaait'ee
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

21 Māga jarap'eda, Jesús t'āri p'ua nībeeji. Māpai māgaji:

—Mia wāarata jararu. Parādepema abaapa mi traicionaait'eeda aji.

22 Jesupa māga jarak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'i trua para beeji, k'awada-e p'anadap'edaa perā k'aita jara bi. **23** Māirādepema aba, Jesupa audú k'inia iru bada, iru ik'aawa sīu-ak'i bají. **24** Mapa Simón Pedropo taupa jarapachi māgimaa iidimerā k'aipata Jesús traicionaait'ee.

25 Māpai māgí k'ōp'āyopa k'iiri ik'aawa iidiji Jesusumaa:

—Tachi Waibia, ¿k'aima? aji.

26 Jesupa p'anauji:

—Nāgí pan pite sā atak'ari, mia teeit'eeda aji, māgimaa.

Aramata Jesupa ma pan pite sā ataji māik'aapa teeji Judamaa. Māgí Judas Simón Iscariote warra paji. ²⁷ Judapa māgí pan jitak'ari, Satanás iru t'āride t'īudachi. Māpai Jesupa māgaji:

—Pichia ooit'ee bī isapai oopáde aji.

²⁸ Mamīda Jesús ome nek'omaa p'anadap'edaarāpa k'awada-e paji sāap'eda māga jaraji. ²⁹ Judapa āchi p'arat'a anipapachi perā, ūk'uruurāpa k'īsiajida Jesupa jara baji ne-inaa netonamerā fiesta-it'ee, maa-e pīrā chupiria beerāmaa ne-inaa teenamerā.

³⁰ Judapa ma pan jitap'eda, uchiadachi taawaa. P'ārik'ua paji.

Ūraa chiwidi esperāarā-it'ee

³¹ Judas taawaa uchiada t'ēepai, Jesupa māgaji:

—Irā Tachi Ak'ōrepa ichi k'īra wāree unupiit'ee, mi chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'ap'ia pari. Mi k'aurepa jōmaarāpa wāara k'awaadait'ee Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. ³² Mia māga ak'ipik'ari, taarā-e nide Tachi Ak'ōrepa ichiaba ak'ipiit'ee mi wāara irua pēida.

³³ 'Warrarā, naapai mi taarā-e parā ome. Parāpa mi jiridayada aji. Mamīda unuda-e pait'ee. Mia juidiorā poro waibiarāmaa jaradak'a parāmaa auk'a jarait'ee; p'oyaa wāda-e mi wārumaa. ³⁴ Parāmaa ūraa chiwidi jararu. Chik'inia p'anapatáati. Mia parā k'inia iru baparik'a, māgá parā jida chik'inia p'anapatáati. ³⁵ Māgá chik'inia p'anaruta pīrā, jōmaarāpa k'awadayada aji, parā mi k'ōp'āyoorā.

*Jesupa jarada Pedropo ichi k'awa-e bida ait'ee
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

36 Māpai Simón Pedropo Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿sāmaa wāit'eema? aji.

Jesupa p'anauji:

—Mi wārumaa waide pi p'oyaa wāeda aji.

Mamīda t'ēepai wāit'eeda aji.

37 Pedropo māgaji:

—Tachi Waibia, ¿sāap'eda mi pi t'ēe wā-e payama?
aji. ¡Pi ome wā k'inia bi, pi k'aurepa piuru pijida!

38 Māpai Jesupa p'anauji:

—¿Wāara pichi k'ap'ia peepit'aaik'ā aji, mi
k'aurepa? Miā wāarata jararu. Et'erre k'arii
naaweda, jarada õpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

14

Jesupa jarada ichi Tachi Ak'ore ok'a bi

1 —K'isia paraa p'ananaati. Ma k'āyaara ijāapatāati
Tachi Ak'orede māik'aapa mide. **2** Mi Ak'ore eujāde
te chok'ara paraada aji, ichideerā-it'ee. Māga-e
pada paara, miā jarak'aji. Parā naa wāit'ee te pi-
ia oode parā-it'ee. **3** Ma t'ēepai mi waya cheit'ee
parā atade, mi ome p'ananaadamerā mi bapari-
maa. Māgá parā ichita p'anapataadait'ee mi ome.
4 Mi wārumaa parāpa k'awa p'anida aji, chi o k'awa
p'anadairā.

5 Māpai Tomapa māgaji Jesumaa:

—Tachi Waibia, k'awada-e p'anida aji, pi sāmaa
wāru. ¿Sāga chi o k'awadayama? aji.

6 Jesupa p'anauji:

—Miata Tachi Ak'ore truaddee wāpari ok'a bi. Miata
Tachi Ak'ore wāarata jarapari. Miata eperāarā

chok'ai p'anapipari ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'õre ome. Mi awara apidaapa eperāarā wāpida-e pai Tachi Ak'õremaa. Mapa midepai ijäädak'äri, mi Ak'õremaa wādait'ee. ⁷ Parāpa wāara mi k'awada paara, ichiaba mi Ak'õre k'awak'ajida. Wāara, ūraweda iru k'awadait'ee, iru unupata perā.

⁸ Māpai Felipepa māgaji:

—Tachi Waibia, Ak'õre Waibia k'īra taimaa ak'ipipáde aji. Māgapaita k'inia p'anida aji.

⁹ Jesupa p'anauji:

—Felipe, mi taarā nipapari parā ome. Māga bita, ḡwaide mi k'awa-e bik'ā? aji. Chi mi unuparipa ichiaba Ak'õre Waibia unupari. ḡSāga pia “Ak'õre Waibia k'īra ak'ipipáde” ayama? aji. ¹⁰ ḡIjää-e bik'ā aji mi, Ak'õre Waibia ome araa bapari? Mi araa bapari iru Jaure ome; jōdee iru araa bapari mi k'ap'ia ome. Mia jaramaa bi michi k'isiadoopa jara-e bida aji. Mi Ak'õrépata māga jarapi bi. Ma awara mia ne-inaa oo bi ook'aa michi juadoopa. Mi Ak'õrépata māga oopi bi, mi ome bapari perā. ¹¹ Ijääti mia jarak'äri mi, Ak'õre Waibia ome araa bapari. Maa-e pīrā ijääti mia ne-inaa ooda k'aurepapai, oopari perā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¹² Mia wāarata jararu. Chi mide wāara ijää bīpa auk'a ooyada aji, mia ne-inaa oo bik'a. Ma awara ne-inaa pi-iara ooyada aji, mi wāit'ee perā mi Ak'õre bimaa. ¹³ Mia oopariit'ee jōmaweda parāpa it'aa iidiruta mi t'īde michideerā perā. Māgá iru Warra k'aurepa jōmaarāpa unudai Tachi Ak'õre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. ¹⁴ Parā michideerā perā, mi

t'ide it'aa iididak'ari, mia nejõmaata oopariit'eeda aji, paräpa iidi p'anik'a.

Jesupa jarada ichia Tachi Ak'õre Jaure pëiit'ee ichideerämaa

¹⁵ —Paräpa mi k'inia iru p'ani pîrã, oopataadait'eeda aji, mi ūraade jara bïk'a. ¹⁶ Mäpai mia chupiria iidiit'ee mi Ak'õremaa, irua awaraa K'aripapari pëimerä mi pari, mägí ichita parä ome bapariimerä. ¹⁷ Mägí Tachi Ak'õre Jaure. Ichia wäara aupaita jarateepari. Ijäädak'aa beerä ome iru ba che-e, iru unuda-e p'anadairä mäik'aapa k'awada-e p'anadairä. Mamïda paräpata iru k'awa p'ani, parä ome bapari perä mäik'aapa parä t'âride bapariit'ee perä.

¹⁸ 'Mia parä chupiria atabëi-edä aji. Waya cheit'ee. ¹⁹ Taarä-e na p'ek'au eujädepemaaräpa mi waa unuda-e pait'ee. Mamïda paräpata mi unudait'ee. Mi ichita chok'ai bapari perä, parä jida auk'a ichita chok'ai p'anapataadait'ee. ²⁰ Maapai paräpa wäara k'awaadait'ee mi, Tachi Ak'õre Waibia ome araa bapari mäik'aapa parä mi ome ichiaba araa p'anapataadait'ee, t'âri a-ba. ²¹ Chi mi ūraa ūri bïpa mäik'aapa oo bïpa ma ūraade jara bïk'a wäara mi k'inia iru bi. Mi Ak'õrepä mägí eperä ichiaba k'inia iru bapariit'ee. Ma awara mia pida iru k'inia iru bapariit'ee mäik'aapa irumaa unupiit'ee.

²² Mäpai Judas, chi Simón Iscariote warra-ee badapa iidiji:

—Tachi Waibia, ñsäap'eda pia taimaa unupiit'eema aji, mamïda ijäädak'aa beerämaa unupi-e pait'ee?

23 Jesupa p'anauji:

—Eperāpa mi k'inia iru bi pīrā, mi ūraade jara bīk'a oopariit'eeda aji. Mi Ak'ōrepa māgí eperā k'inia iru bapariit'ee māik'aapa mi Ak'ōre mi ome chedait'ee iru ome p'anapataade. **24** Jōdee chi mi k'inia-e bīpa oo k'inia-e bi mi ūraade jara bīk'a. Na pedee parāpa ūri p'ani mēre-eda aji; mi Ak'ōrede. Iruata mi pēiji.

25 'Mia na ūraa jara bīda aji, parā ome bi misa. **26** Mamīda mi uchiada t'ēepai, Ak'ōre Waibīapa pēiit'ee awaraa K'aripapari mi pari; māgí iru Jaure. Māgipa ne-inaa jōmaata jarateeit'ee parāpa oodamerā mia oopi bīk'a. Ma awara irua k'aripait'ee mia jarada jōmaweda k'irāpadamerā.

27 'Mi wāi naaweda, parā t'āri k'āiweepi k'inia bi. T'āri k'āiwee p'anapataati. Mia arak'atīapai k'āiwee p'anapi-e, na p'ek'au eujādepemaarāpa oopatak'a. Mapa t'āri p'ua p'ananaāti māik'aapa p'eranāti. **28** Parāpa ūrijida mia jarak'āri: "Mi wāit'ee, maap'eda waya cheit'ee." Parāpa wāara mi k'inia iru p'anadap'edaa paara, t'āri o-īa p'anak'ajida mia nāga jarak'āri. O-īa p'anadaipia bi mi wāru perā Ak'ōre Waibīamaa; mi k'āyaara waibīara bīmaa. **29** Ma jōma p'asai naaweda, mia māga jaraji, p'asak'āri, parāpa mi pedee ijāadamerā.

30 'Waa mak'īara pedee-e pait'ee parā ome, Satanás, na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia, cheru perā. Ichia mi p'ooyaa chok'ak'aa. **31** Mamīda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadamerā mia Ak'ōre Waibīa k'inia iru bapari, ooit'ee irua jara bīk'a.

'P'irabaidapáde aji. Āyaa wādáma namāik'aapa.

15

Jesús uva k'arrak'a bi

¹ Uchiadai naaweda, Jesupa māgaji:

—Mi uva k'arrak'a pipiara bida aji. Jōdee mi Ak'ore chi uva uuda ak'iparik'a bi. ² Mi k'arradepema jīk'ara chau-e bi pirā, irua māgi jīk'ara t'iap'et'aapari. Jōdee chi jīk'ara chau-paridepema jua chak'eerā jarit'aapari māgi jīk'ara waapiara chaumerā. ³ Parā māgi jīk'ara jaridák'ata p'aní mia ūraa jarada ijāadap'edaa perā. ⁴ Mi ome araa p'anapatáati mi parā ome araa baparik'a. Uva jīk'ara ichi itu chauk'aa chi k'arra ome araa ba-e pirā. Māga pik'a pāchi k'īradoopa mia oopi bik'a p'oyaa ooda-e, mi ome araa p'anapataada-e pirā.

⁵ 'Mīda aji, uva k'arrak'a bi. Jōdee parā chi jīk'arak'ata p'aní. Uva jīk'ara pia chauparik'a araa bak'āri chi k'arra ome, māga pik'a parā mi ome araa p'anapataadak'āri, ne-inaa chok'ara mia oopi bik'a oopataadait'ee. Mamīda mi wēe parāpa maarepida ooda-e pai mia oopi bik'a. ⁶ Uva jīk'ara chauk'aa bak'āri, t'iap'ek'oodap'eda, p'e nībipata ak'ōrejīrumaa p'oook'oodaimerā. Maap'eda t'ipitaude bat'ak'oopata paak'oodaimerā. Māga pik'a pait'ee chi mi wēe beerā ome.

⁷ 'Mamīda parā araa p'anaruta pirā mi ome māik'aapa mi ūraade jara bik'a ooruta pirā, it'aa iidipatáati pāchia iidi k'inidata. Mi Ak'orepa ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ⁸ Parāpa ne-inaa chok'ara mia oopi bik'a oodak'āri, ak'ipipata wāara mi k'ōp'āyoora. Māga unudak'āri, awaraarāpa "Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibiara bida"

adait'ee. ⁹ Mi Ak'õrepa mi k'inia iru baparik'a, mia auk'a parã k'inia iru bapari. Mi ome chik'inia p'anapatáati. ¹⁰ Mi, mi Ak'õre ome chik'inia bapari, mia oopari perã irua jara bik'a. Mágá parã mi ome chik'inia p'anapataadait'ee, mia jara bik'a ooruta pirã.

¹¹ 'Mia mágaga jaraji mik'a parã t'āri o-ña p'anapataadamerã. Kinia bi parã t'āri o-ña p'anapataadamerã. ¹² Mia nágaga jara bi: Chik'inia p'anapatáati, mia parã k'inia iru baparik'a. ¹³ Eperäpa chi k'õp'äyo audú k'inia iru bak'āri, iru k'aripapari ma k'aurepa piuru pijida. Ma k'ääyaara apidaapa awaraa eperä audupiara k'inia iru p'anada-e pai. ¹⁴ Parã wäära mi k'õp'äyoorã, mi ūraa jara bik'a oo wäruta pirã. ¹⁵ Waa mia parã t'ijara-e "mimiapataarã", mimiaparipa k'awa-e bairã ne-inaa jõmaweda chi poropa oo bi. Ma k'ääyaara t'ijara bi "michi k'õp'äyoorã" mia k'awapida perã jõmaweda mi Ak'õrepa mimaajarada. ¹⁶ Paräpa mi jirit'erada-e paji. Miata parã jirit'eraji mäik'aapa awara biji mi ūraa jarateenadamerã. Mágá parã k'aurepa eperääräpa ma ūraa ūridap'eda, mide ijäädai mäik'aapa ichita p'anapataadai mi ome. Ma awara ma jarateenadap'edaa k'aurepa paräpa mi t'ide ne-inaa iigidak'āri mi Ak'õremaa michtideerã perã, irua ooit'ee paräpa iidi p'anik'a. ¹⁷ Waya mia jara bi: chik'inia p'anapatáati.

Ijäädak'aa beeräpa Jesús ichideerã ome k'īra unuamaa iru p'anapata

¹⁸ —Mide ijäädak'aa beeräpa parã k'īra unuamaa iru p'aní pirã, k'iräpátí mita naapiara k'īra unuamaa iru p'anapachida. ¹⁹ Parã

p'anadap'edaa paara āchi p'anapatak'a, āchia parā k'inia iru p'anak'ajida āchideerāk'a. Mamīda parā āchideerā-e. Miata parā jirit'eraji āchi k'āyaara awara p'anapataadamerā. Maperāpi āchia parā k'īraunuamaa iru p'anapata. ²⁰ K'irāpāti mia jarada: "Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiara bi-e." Mi jiri nipapatap'edaak'a ichiaba parā jiri nipapataadait'ee. Jōdee mia jarateeda ijāajida pīrā, parāpa jaratee p'anī ichiaba ijāadait'ee. ²¹ Mamīda ma k'āyaara audupiara parā jiri nipapataadait'ee, michideerā perā. Māga oodait'ee k'awada-e p'anadairā k'aipata mi pēiji.

²² 'Mia Ak'ōre net'aa jara che-e pada paara, ārapa k'īsiada-e p'anak'ajida āchia p'ek'au k'achia oopata. Mamīda mi Ak'ōrepā jara pēida jara cheji. Mapa īrá "taipa k'awada-e p'anida" adaik'araa bi. ²³ Mi k'īraunuamaa iru p'anīrāpa mi Ak'ōre jida k'īraunuamaa iru p'anī. ²⁴ Unuda-e pada paara mia ne-inaa ooda awaraarāpa p'oysaa oodak'aa, āchia p'ek'au k'achia ooda-e pak'aji Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mamīda āchia māga unujida mīda, at'āri mi, mi Ak'ōre ome k'īraunuamaa iru p'anī. ²⁵ P'asaji āchi ūraa p'ādade jara bīk'a:

'Āchi k'inia mi k'īraunuamaa iru p'anapachida.'
(Sal 35.19)

²⁶ 'Mamīda mia awaraa K'aripapari pēiit'eeda aji. Māgīpa wāara aupaita jarapariit'ee. Māgī uchiapari Tachi Ak'ōredēepa, iru Jaure perā. Māgī chek'āri, irua mi k'awapiit'ee eperāarāmaa. ²⁷ Parāpa pida mi k'awapidait'ee awaraarāmaa, mīde ijāadak'āriipa mi ome p'anapatap'edaa perā.

16

¹ 'Mia ma jōma jaraji parāpa mide ijāapataadamerā. ² Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedeepa parā jēret'aapataadait'eeda aji. Ma awara parā peet'aadait'eeda aji. Māga oodak'āri, āchia kīsiadait'ee māgata pia oomaa p'anī Tachi Ak'ōre-it'ee. ³ Māga oodait'ee mi, mi Ak'ōre ome wāara k'awada-e p'anadairā. ⁴ Mapa ma jōma jaraji parāmaa, māga p'asak'āri, k'irāpadamerā. Naaweda māga jara-e pajī, parā ome bada perā.

Tachi Ak'ōre Jaurepa oo bi

⁵ —Irā mi wāit'ee mi pēida baparimaa. Mamīda parādepema apidaapa iidida-e p'anī mi sāmaa wāit'ee. ⁶ Ma k'āyaara parā k'īra pia-ee p'anī, mia māga jarada perā. ⁷ Mia wāarata jararu. Parā-it'ee piara bi mi wāmerā. Mi wā-e pirā, Ak'ōre Jaure, Tachi K'aripapari, che-e pait'ee parā ome bapariit'ee. Mamīda mi wāru pirā, mia iru pēiit'ee parāmaa. ⁸ Iru chek'āri, na p'ek'au eujādepemaarāmaa k'awapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata. Ichiaba āchimaa k'awapiit'ee Tachi Ak'ōredeerāpa ne-inaa pia oopata irua k'inia bik'a. Ma awara k'awapiit'ee Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia ak'iit'ee eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. ⁹ K'awapiit'ee eperāarāpa mide ijāada-e p'anadak'āri, k'achia oomaa p'anī. ¹⁰ K'awapiit'ee mia oopachi Tachi Ak'ōrepā k'inia bik'a, mi irumaa wāru perā. Māga ook'āri, parāpa mi waa unuda-e pait'ee. ¹¹ K'awapiit'ee Tachi Ak'ōrepā pia ak'i-e na p'ek'au eujādepemaarā poro waibiaapa oo bi. Mapa iru, iru eere p'anīrā ome miapiit'ee.

12 'Mia k'isia chok'ara iru bida aji, parāmaa jarait'ee. Mamīda ūrá waa jara-e, parāpa ma jōma k'irāpada-e pai perā. **13** Mamīda Ak'ore Jaure chek'āri, ne-inaa wāarata jōma k'awapiit'ee parāmaa, ichia wāara aupaita jarapari perā. Ichi k'isiadoopa pedee-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa jara bi ūrip'eda, māga jarapariit'ee māik'aapa jarapariit'ee ne-inaa waide p'asa-e bi. **14** Ak'ipiit'ee mi ape-maarā k'āyaara waibiara bi, mia ne-inaa k'awa bi parāmaa k'awapik'āri. **15** Jōma mi Ak'ōrepa k'awa bi mia pida k'awa bi. Maperāpi mia jaraji Ak'ore Jau-repa k'awapiit'ee jōma mia ne-inaa k'awapi k'inia bi parāmaa.

16 'Na ewari mi waa unuda-e pait'ee. Mamīda ai t'ēepai taarāpai waya unudait'eeda aji.

K'ira pia-ee p'anadap'eda, t'āri o-ña p'aneedait'ee

17 Māga ūridak'āri, chi k'ōp'āyoorā ūk'uru āchi pitapai pedee para beeji:

—¿K'āata jara k'inia bīma, ajida, na pedee: "Na ewari mi unuda-e pait'ee, mamīda ai t'ēepai waya unudait'ee"? ¿Ichiaba k'āata jara k'inia bīma nāgí pedee: "mi Ak'oremaa wāru perā"? **18** ¿K'āata jara k'inia bīma na pedee: "taarāpai"? K'awada-e p'anida ajida, irua k'āata jara k'inia bi.

19 Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa k'āata iidi k'inia p'ani. Mapa māgaji:

—Mia jarajida aji, na ewari parumaa mi waa unuda-e pait'ee, mamīda ai t'ēepai waya unudait'ee. ¿Mata parāpa iidi para bi-ek'ā? aji. **20** Mia wāarata jararu. Parā jarajēedait'ee māik'aapa t'āri p'ua p'aneedait'ee. Jōdee na p'ek'au eujādepema ijāadak'aarā o-ña p'aneedait'ee. Mamīda

parā k'īra pia-ee p'anadap'eda, o-īa p'aneedayada aji. ²¹ K'īsiadáma nāgide. Wēra warra t'oit'ee pak'āri, p'ua nībeepari, t'oit'ee perā. Mamīda chi warra t'o atak'āri, k'īra atuadaipari p'ua nībada māik'aapa o-īa nībeepari warra chai t'o atada perā. ²² Māga pik'a bī parā ome. Frá parā k'īra pia-ee p'ani mi wāru perā. Mamīda mia parā waya unuit'ee. Maapai parā t'āri o-īa p'aneedak'āri, apidaapa ma o-īa Wēpapida-e pait'ee.

²³ 'Maapai parāpa mīmaa maarepida iidida-e pait'ee. Mia wāarata jararu. Mi t'īde mi Ak'ōremaa ne-inaa iidiiruta pirā, irua parāpa iidi p'ani teepariit'ee, mīchideerā perā. ²⁴ Waide mi t'īde parāpa maarepida it'aa iidida-e p'ani. Iiditi mi Ak'ōrepa teemerā parāpa iidi p'ani. Māgā parā wāara t'āri o-īa p'anapataadait'ee.

²⁵ 'Ma et'ewa jarada mia imeraa pik'a jarateeji. Mapa parāpa pia k'awada-e paji. Mamīda na ewari māgā jaratee-e pait'eeda aji. Jīp'a pedeeit'ee Ak'ōre net'aa pia k'awaadamerā. ²⁶ Maapai parāpa mi t'īde it'aa iididait'ee, mīchideerā perā. Mapa mia jara-e chupiria iidiit'ee parā pari Tachi Ak'ōremaa. ²⁷ Ak'ōrépata parā k'inia iru bapari parāpa mi k'inia iru p'anapata perā māik'aapa ijāapata perā mi wāara cheji iru baparimāipi. ²⁸ Cheji na p'ek'au eujādee eperā jīp'aak'a bapariit'ee. Frá jōdee na p'ek'au eujā atabēiit'eeda aji, māik'aapa waya irumaa wāit'ee.

²⁹ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa māgajida:
—Frapi jīp'a pedee bīda ajida. Imeraa pik'a jaratee-e bīda ajida. ³⁰ Frapi k'awa p'ani pia ne-inaa jōmaata k'awa bi. Apidaapa pīmaa iidida-

e pait'ee, taipa iididai naaweda, pia k'awa bairā taipa iidi k'inia p'anī. Mapa ijāa p'anida ajida, pi wāara cheji Tachi Ak'ōre baparimāiiipa.

31 Jesupa p'anauji:

—¿Māgara ūrā wāara ijāa p'anik'ā? aji. **32** Ewari k'ait'a pa wā, parā jīchoodait'ee pāchi te chaa māik'aapa mi ituaba atabēidait'ee. Mamīda wāara mi ituuba bi-edā aji, mi Ak'ōre mi ome bairā. **33** Ma jōma jaraji parā t'āridepai chooodamerā mide ijāa p'anide māik'aapa parā k'āiwēe p'anapataadamerā. Na p'ek'au eujāde p'anī misa, nepirade baaidait'ee parā jiridait'ee perā. Mamīda sōcharra p'anapataāati. Miata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā āchi poro waibia ome p'oyaajida aji.

17

Jesús ichi pari it'aa t̄ida

1 Ma pedee jarap'eda, Jesupa it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre, mi ewari pajida aji. Ak'ipíji mi wāara pichi Warra, māgá mia ak'ipimerā pi wāara jōmaarā k'āyaara waibiera bi. **2** Pia eperāarā jōmaweda biji mi jua ek'ari, chi mide ijāa p'anirā jōmaweda ichita p'anapataadamerā pi ome. **3** Māgá ichita p'anapataadait'ee pi ome, k'awaadak'āri pi aupaita wāara Tachi Ak'ōre māik'aapa k'awaadak'āri mi, Jesucristo, pichia pēida eperāarā k'aripamerā.

4 'Na p'ek'au eujāde bi misa, mia ak'ipiji pi aupaita Tachi Ak'ōre, ook'āri pia mimaa oopidak'a.

5 ūrā Ak'ōre, ak'ipiji mi wāara pichi Warra. Mi

atéejí pímaa bapariit'ee pichi k'íra wãreede, na p'ek'au eujã bai naaweda badak'a.

Jesús it'aa t'ida chi k'óp'áyoorã pari

⁶ —Mia pi k'íra unupipachi mi ome nipapatap'edaarãmaa, ma-it'ee pia ãra jírit'era atada perã na p'ek'au eujãdepemaarã t'ãideepa. Péré paji mäik'aapa pia michideerã papiji. Pi ūraade ijãa p'anipi. ⁷ Trá ãrapa k'awa p'ani ne-inaa jõmaweda mia k'awa bi piata mimaa k'awapida. ⁸ Mia jõma jarateeji pia jarapidak'a. ãrapa ma pedee ijãajida, ijãa p'anadap'edaa perã wãara piata mi péida.

⁹ 'Mia chupiria iidimaa bi ãra pari. Na p'ek'au eujãdepemaarã jíp'aarã pari chupiria iidi-e bi. Pia jírit'eradaarã mide ijãadamerã, mäirã párita chupiria iidimaa bi, ãra pichideerã perã. ¹⁰ Michideerã pichideerã auk'a. Ichiaba pichideerã michideerã auk'a. ãrapa ne-inaa oodak'ãri mia oopi bik'a, ak'ipipata mi waibiarã bi apemaarã k'ãyaara.

¹¹ 'Mi na p'ek'au eujãde waa ba-e pait'ee. Mamída ãra p'aneedait'ee, mi pi ome banaru misa. Mapa Ak'õre, pi jõmaarã k'ãyaara t'ãri piara bairã, ãra ak'i baparíiji pichi juapa pia mimaa teeda juapa, ãra t'ãri a-ba, chik'inia p'anapataadamerã, pi mi ome baparik'a. ¹² Mi na p'ek'au eujãde ãra ome bak'ãri, ãra ak'i bapachi pi k'ap'ia pari, apida atuanaadamerã. Aba chi atuait'ee bita atuait'ee, p'asamerã pi ūraa chonaarãweda p'ãdade jaradak'a.

¹³ Trá mi wãit'ee pímaa. Na p'ek'au eujãde bide mia nãgí pedee jara bi, ãrapa o-ña ūridamerã

māik'aapa t'āri o-ñadaidamerā, mi t'āri o-ña bik'a.
14 Mīa ãaramaa pi ūraa jarateeji. Mīde ijāadak'āri, na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa ãra k'īraunuamāa iru p'aneejida, mīk'a māirā eere p'ani-e perā. **15** Mīa iidi-e bi pia ãra na p'ek'au eujādeepa uchia atamerā. Ma k'āyaara iidi bi ãra chi k'achia ooyaa bi juadeepa k'aripa atamerā. **16** Mi māgí jua ek'ari bak'aak'a, ãra jida māgí jua ek'ari p'anada-e, iru eere p'ani-e perā. **17** Mapa ãra awara bīji pi wāarata bīde t'āri pia p'anapataadamerā pi baparik'a. Māga p'anapataadai pi ūraa k'awaadak'āri, wāara bairā. **18** Pia mi na p'ek'au eujādee pēidak'a, māgá ichiaba mīa ãra na p'ek'au eujādepemaa rāmaa pēiji. **19** Ñra k'aurepa mīa ne-inaa jōma oopari pia oopi bik'a, michi k'ap'iā piuru pijida māga oo k'iniapa. Mīa māgá oopari ãrapa pida auk'a wāara ne-inaa jōma pia oopi bik'a oopataadamerā.

Jesús it'aa t̄ida ichideerā jōmaa rā pari

20 —Ñra-it'ee aupai mīa iidi-e bīda aji. Ichiaba iidimaa bi jōmaa rā eperāarā pari, chi t'ēepai mīde ijāadait'eerā ãrapa jarateepata k'aurepa. **21** Ak'ore, mīa iidi bi māgí ijāapataarā ichiaba t'āri a-ba, chik'inia p'anapataadamerā, pi mi ome t'āri a-ba, chik'inia baparik'a. Māgá p'anapataadak'āri, jōmaa rā pi ijāadait'ee wāara pia mi pēiji na p'ek'au eujādee. **22** Pia mīmaa pia oodak'a mīa ichiaba ãramaa pia ooji, t'āri a-ba p'anapataadamerā, pi mi ome t'āri a-ba baparik'a. **23** Mi t'āri a-ba bapari ãra ome,

pí mi ome baparik'a, ãra mágá t'ári a-ba p'anapataadamerã ãchi k'óp'ãyoorã ome. Mágapi na p'ek'au eujádepemaarãpa k'awaadait'ee wáara pia mi pëiji mäik'aapa pia ãra auk'a k'inia iru bapari, mi k'inia iru baparik'a.

24 Ak'õre, pia ãra jirit'eraji mide ijääpataadamerã. Mia k'inia bi ãra p'ananaadamerã mi ome, mi wärumaa. Mágá jõma mi k'íra wãree unudait'ee, pia mima teeda mi k'inia iru bapachi perã na p'ek'au eujã bai naaweda. **25** Ak'õre, pi jõmaarã k'ãyaara t'ári piara bi. Na p'ek'au eujádepemaarãpa pi k'awada-e p'ani mïda, mia pi k'awa bi mäik'aapa nãgiirãpa pida k'awa p'ani pia mi pëida. **26** Mia pi ãramaa k'awapiji mäik'aapa at'ári k'awapiit'ee, mi ãra t'áride bapariit'ee perã. Mágá pia mi k'inia iru baparik'a, ãra jida ichiaba k'inia iru bapariit'eeda aji, ãrapa jõdee awaraarã k'inia iru p'anapataadamerã.

18

Jesús jita atapidap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Mágá it'aa t'ip'eda, Jesús chi k'óp'ãyoorã ome Cedrón to chak'e sñajida. Mama t'íujida olivo k'aide.

2 Judas, Jesús traicionaait'ee badapa k'awa baji ãra t'íudap'edaamãi, Jesús chi k'óp'ãyoorã ome mama chip'epatap'edaa perã. **3** Mapa Judapa mamaa ateeji Romadepema soldaorã chok'ara mäik'aapa Tachi Ak'õre te waibia jíapataarã, judiorã p'aareerã poroorãpa pëidap'edaa; ichiaba fariseorãpa pëidap'edaa. Espada pak'uru ome,

lámpara, ūpirā paara anipajida. ⁴ Jesupa k'awa baji ichi p'asait'ee bada. Mapa māirā cheruta unu atak'āri, uchiaji ma ne-uu k'āideepa māik'aapa iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

⁵ Āchia p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

Jesupa māgaji:

—Mida aji.

Judas, chi traicionaait'ee bada mama bainī baji ma chedap'edaarā ome. ⁶ Jesupa “mida” ak'āri, āchi jōma ūpithee jītijida māik'aapa eujāde baaina-jida.

⁷ Māpai Jesupa waya iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

Waya p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia jaraji mi Jesús Nazaretdepema. Mita jiri p'ani ūrā, mi ome p'aniirā ichiak'au wāpiti.

⁹ Jesupa māga jaraji p'asamerā ichia naaweda jaradak'a. “Pia mi juade bidaarā apida atuade-e pait'ee.” ¹⁰ Māpai Simón Pedropo espada iru bada ēe atap'eda, t'uji māirādepema aba, t'ūjarapatap'edaa Malco. Māgí k'ūri juaraarepema orp'et'aaji. Māgí p'aareerā poro waibia esclavo paji. ¹¹ Māpai Jesupa māgaji Pedromaa:

—¡Pichi espada ata bīji ichi badamā! ¿Mia choo-e paik'ā aji, mi Ak'ōrepa miapiru?

*Jesús p'aareerā poro waibia Anás k'ūrapite bada
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)*

¹² Māpai ma soldaorā see nībada āchi poro ome māik'aapa judiorā, chi Tachi Ak'ore te waibia jīapataarā paara, Jesús jita atadachida. Māpai jī nībijida. ¹³ Naapiara ateejida Anás temaa, ichi Caifás chāure pada perā. Aí naaweda Anás p'aareerā poro waibia paji. Mamīda ma año Caifás āchi poro waibia paji. ¹⁴ Caifás paji chi jarada: "Piara bī eperā aba piumerā tachi judiorā p'uuru pidaarā pari."

*Pedropo naapiara Jesús k'awa-e bida ada
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

¹⁵ Jesús jita atadak'āri, Simón Pedro awaraa k'ōp'āyo ome āra t'ēe wājida. P'aareerā poro waibiapa māgí k'ōp'āyo k'awa bada perā, t'īupiji ma te t'iak'au badamāi Jesús ome. ¹⁶ Mamīda Pedro taawa bainī beeji puerta t'aide. Mapa chi apema k'ōp'āyo Caifás k'awa badapa pedeenaji awēra puerta jīapari ome Pedro ichiaba t'īupimerā. Māgá Pedro ichiaba t'īuji. ¹⁷ Ma puerta jīaparipa Pedromaa iidiji:

—¿Pi jā eperā k'ōp'āyo-ek'ā? aji.

Māpai Pedropo p'anauji:

—Mi-edá aji.

¹⁸ Jīsua nībada perā, p'aareerā poro waibia mimiapataarāpa māik'aapa te jīapataarāpa t'ipi orojida māik'aapa k'ara p'aimaa p'aneejida. Bainī p'anide t'ipitau ik'aawa, Pedro ichiaba āchi ome k'ara p'aimaa beeji.

*P'aareerā poro waibiapa Jesumaa iidida
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-65; Lc 22.66-71)*

19 Māimisa p'aareerā poro waibiapa Jesumaa iidiji:

—¿K'áirāma aji, pi k'ōp'āyoorā? Piā, ¿k'āata jarateeparma? aji.

20 Jesupa p'anauji:

—Mi jīp'a pedeeparida aji, jōmaarā taide Ak'ore te waibiade māik'aapa Tachi Ak'ore Ūraa jarateepata te beede. Judiorā chepatamāi mia jarateepari. Maarepida chīra āpite pedee-e bi.

21 ¿Sāap'eda mīmaa māga iidi bīma? aji. Mi pedee ūridap'edaarāmaa iidináji. Ārapa jaradaipi, k'awa p'anadairā mia jarapari.

22 Jesupa māga jarak'āri, te jīparipa iru k'īramaa sījī māik'aapa māgaji:

—Jāgata p'anauparik'ā aji, p'aareerā poro waibiamaa?

23 Jesupa māgaji:

—Mia pedee k'achia jaraji pirā, jarapáde aji, k'āare pedeeta k'achia baji. Mamīda mia jarada wāara pirā, ¿sāap'eda mi sījima? aji.

24 Māpai Anapa Jesús jua jīp'eda, Caifamaa pēiji. Maapai Caifás p'aareerā poro waibia pajī.

Pedropo waya Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Māimisa taawa Simón Pedro bainī baji t'ipitau ik'aawa k'ara p'aimaa. Arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿Pi jā eperā k'ōp'āyo-ek'ā? ajida.

Pedropo meraji:

—¡Mi iru k'ōp'āyo-eda! aji.

26 Mamīda awaraa eperāpa Pedro k'īra k'awa ataji. Māgi p'aareerā poro waibia mimiapari pajī.

Ëreerã paji Pedropo k'íiri orp'et'aada ome. Mägipa mägaji:

—¿Pi-ek'ã mia ne-uu k'áide Jesús ome unuda?

²⁷ Mäpai Pedropo waya meraji. Aramata et'erre k'ariji.

Jesús Pilato k'írapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Tap'eda weda judiorã poro waibiarãpa Jesús ateejida Caifás tedeepa Pilato palaciodee. Pascua fiesta íri pada perã, aí tede t'íuda-e paji. K'awa p'anajida judio-eerã tede t'íudap'edaa paara, Pascua chik'o p'oyaa k'oda-e pak'ají. Mäga k'awajida áchi ūraade jara bairã. ²⁹ Maperã Pilato uchiaji pedeede áchi ome:

—¿K'ääre k'aurepata na eperã nágá iru p'anima? aji.

³⁰ P'anaujida:

—Na eperã t'ári k'achia-idaa-e bada paara, pimaa aneeda-e pak'ajida ajida.

³¹ Mäpai Pilatopa mägaji:

—Mägara pächia atadarítí mäik'aapa iru ak'íti pachi ūraade jara bik'a. Maap'eda óoti pächia oo k'iniata.

Mamída ma judiorãpa p'anaujida:

—Pachi Romadepemaarã ūraade jara bi tai judiorãpa chíara peedaik'araa bi irua ne-inaa k'achia ooda k'aurepa.

³² Mäga jarajida uchiamerã Jesupa aí naaweda jaradak'a, irua jarak'ári sága ichi piut'ee. ³³ Pilato waya ichi palaciode t'íup'eda, Jesús t'í ataji mäik'aapa iidiji:

—¿Pik'ã aji, Judiorã Rey?

34 Jesupa māgaji:

—¿Pichi k'iradoopapai māga iidi bīk'ā, maa-e pīrā awaraarāpa pīmaa māga jaradap'edaa perā?

35 Pilatopa p'anauji:

—¡Mi judio-epi! Pichi auk'aarāpata māik'aapa p'aareerā poroorāpata pī mīmaa aneejida. ¿Pīa k'āata oojima? aji.

36 Jesupa p'anauji:

—Mi rey-edo aji, na p'ek'au eujādepema reyrāk'a. Āchik'a pada paara, mi ome nipapataarā chōok'ajida, judiorā poro waibiarāpa mi jitanaadamerā. Mamīda mi rey-e na p'ek'au eujādepema reyrāk'a.

37 Māpai Pilatopa iidiji:

—¿Wāara pī reyk'ā? aji.

Jesupa p'anauji:

—Pichia jarajipi. Mi reypi. Ma-it'ee mi t'oji māik'aapa cheji na p'ek'au eujādee; Tachi Ak'ore wāarata jarait'ee. Wāarata k'awa k'inia p'anii'rā jōmaarāpa mi pedee ūripatada aji.

38 Māpai Pilatopa māgaji:

—¿K'aipa wāarata k'awayama? aji.

Jesús pēida peedamerā

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Māga jarap'eda, Pilato taawaa uchiaji waya pedeede ma judiorā poro waibiarā ome:

—Mīa maarepida k'achia unu-eda aji, na eperāde. **39** Mamīda k'irāpáti año chaa Pascua fiestade mīa preso aba k'ena pēipari. Mapa ¿k'inia p'anik'ā aji, mīa Judiorā Rey apata k'ena pēimerā?

40 Māpai arii p'anadap'edaarā jōmaweda waya biajida:

—¡Jāgí k'ena pēináaji! ¡Barrabata k'ena pēiji!
 Barrabás nechiayaa bapachi māik'aapa chōoyaa
 bapachi Romadepemaarā ome, ãchi jua ek'ariipa
 uchia k'inia bada perā.

19

¹ Māpai Pilatopa Jesús wipiji soldaorāmaa.
² Soldaorāpa poro jīra pak'uru jua ne-iiri-idaa
 bidee oodap'eda, Jesús porode jī bijida māik'aapa
 p'aru p'oree teesoo, k'īra p'āimap'āimaa bi, jī bijida.
³ Maap'eda irumaa chejida māik'aapa māgajida:

—Ak'īti Judiorā Rey!
 māik'aapa k'īramaan sīpachida.
⁴ Pilato waya tedeepa uchiak'āri, māgaji:
 —Ak'īti. Mīa iru nama aneeru parā taide.
 K'awapi k'inia bi parāmaa mīa maarepida ne-inaa
 k'achia unu-e na eperāde.

⁵ Jesús uchiak'āri, ma poro jīra jī baji māik'aapa
 p'aru teesoo. Māpai Pilatopa māgaji:
 —Nama bi chi eperā!

⁶ Jesús unu atadak'āri, p'aareerā poroorāpa
 māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibīa jīapataarāpa bia-
 pachida:

—¡Kurusode peepit'āaji! ¡Kurusode peepit'āaji!
 Mamīda Pilatopa māgaji:
 —Māgara pāchia atadaidapáde aji, māik'aapa
 peet'aanadapáde aji. Mīa maarepida unu-e bi
 ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee.

⁷ Mamīda ma judiorā poro waibīarāpa
 p'anaujida:

—Tai ūraade jara bī eperāpa ichi Tachi Ak'ōre Warrada aru pīrā, piupia bī. Māga ooji jāgí eperāpa.

⁸ Māga ūrik'āri, Pilato waapiara p'eradachi.

⁹ Waya ichi palaciode t'ūji māik'aapa Jesumaa iidiji:

—¿Pi, sāpemama? aji.

Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji.

¹⁰ Māpai Pilatopa māgaji:

—¿Mi pedee p'anau-ek'ā? aji. ¿K'awa-e bik'ā aji, mīa pī kurusode peepi k'inia bait'eera peepit'aai, maa-e pīrā peepi k'inia-e bait'eera k'ena pēi?

¹¹ Māpai Jesupa p'anauji:

—Pia mīmaa maarepida oo-e pak'aji, it'ari baparipa pī eperāarā poro waibīa papi-e pada paara. Maperā chi eperā mi nama pēidapa ne-inaa k'achiara oo bīda aji, pī k'āyaara.

¹² Maadak'āriipa Pilatopa k'īsiapachi sāga Jesús k'ena pēii. Mamīda judiorāpa biapachida:

—¡Jāgí eperā peepi-e pīrā, pī César k'ōp'āyo-edá! apachida. ¡Eperāpa ichi reyda a bī pīrā, māgipa César k'īra unuamāa iru bīda! ajida.

¹³ Pilatopa māga ūrik'āri, Jesús taawaa ateepiji māik'aapa ichi su-ak'i beeji charra su-ak'i beeparimāi, hebreo pedeede Gabatá apatap'edaa, griego pedeede "Māu Choma P'ep'edee Bimāi".

¹⁴ Māgí ewate Pascua fiesta norema paji. Imat'īpa Pilatopa māgaji ma judiorāporo waibiarāmaa:

—¡Ak'ítí! ¡Nama bida aji, pāchi rey!

¹⁵ Mamīda āchia biapachida:

—¡Āyaa ateepíji! ¡Āyaa ateepíji! ¡Kurusode peepit'āaji!

Pilatopa iidiji:

—¿K'inia p'anik'ã aji, miá pâchi rey peepimerã?

P'aareerã poroorãpa p'anaujida:

—¡Taipa rey awaraa w  e p'anida ajida, César k'  yaara!

¹⁶ M  pai Pilatopa Jesús teeji ichi soldaor  maa kurusode peet'aanadamer  .

Jesús peet'aadap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jesumaa kuruso ateependap'eda, uchiajida p'uurudeepa taawaa w  dait'ee “Tachi Poro Biir  ” apatap'edaamaa. (Hebreo pedeede G  lgota apachida.) ¹⁸ Mama merap'edap'eda, ma kurusode baijira bijida piumer  . Iru ik'aawa bijida awaraar   om  , aba juaraare, aba juabi eere.

¹⁹ Pilatopa letrero p'  ji Jesús kurusode bidamer  . N  ga p'  ji: JESÚS NAZARETDEPEMA, JUDIOR   REY. ²⁰ Judior   chok'araar  pa leejida ma p'  da, Jesús peedap'edaam  i p'uuru k'ait'a bada per  . Ma p'  da p'   baji hebreo pedeede, lat  n pedeede m  ik'aapa griego pedeede. ²¹ Ma p'  da leedak'  ri, p'aareer  pa poroorãpa m  gajida Pilatomaa:

—P'  n  aaji *Judior   Rey*. Ma k'  yaara n  ga p'  p  de ajida. *Na eper  pa jaraji ichita Judior   Rey*.

²² Mam  da Pilatopa p'anauji:

—Mia p'  da per   j  g   p'   beeit'eeda aji.

²³ Soldaor  pa Jes  s kurusode baijira b  dap'eda m  ik'aapa iru p'aru atadap'eda,   chi k'  mariir  maa jedet'aajida. Mam  da chi edupema p'aru teesoo baji, k'aat'i-ee; j  p'a k'a baji. ²⁴ Mapa m  gajida:

—Jēnaadáma. Ma k'āyaara suerte jemededáma k'awaadait'ee k'aipata atait'ee.

Māga oojida uchiamerā Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Michi p'aru jedejida māik'aapa suerte jemededap'eda, michi p'aru jitajida'. (*Sal 22.18*)

²⁵ Soldaorāpa māga oo p'aní misa, kuruso k'ait'a bainí p'anajida Jesús nawe chi nawe īpewēra ome, awaraa María, māgí Cleofás wēra pada, māik'aapa María Magdalena. ²⁶ Jesupa unuk'āri chi nawe k'ait'a bainí bi mi, chi k'ōp'āyo k'inia iru bada ome, chi nawemaa māgaji:

—Nawe, jā pichi warrapi.

²⁷ Maap'eda mímaa māgaji:

—Jā pichi nawepi.

Maadak'āriipa mía María iru bapachi mi tede michi nawek'a.

Jesús jai-idaada

(*Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49*)

²⁸ Ma t'ēepai Jesupa k'awaak'āri jōmaweda ichia ooit'ee bada auparu, māgaji:

—'Opisia nībida aji.' (*Sal 69.21*)

Māga jaraji uchiamerā Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bik'a. ²⁹ Mama iru p'anajida vino achuchua chok'ode. Aide esponjak'a p'ēesap'ēesaa bi topa atadap'eda, jōi bijida hisopo k'ide māik'aapa it'aimāi t'i atajida. ³⁰ Sōp'eda, Jesupa māgaji:

—Irá jōma aupajida aji,

māik'aapa ichi poro ījaabaip'eda, jai-idaaji.

Miasupa Jesús orro sudap'edaa

³¹ Ma ewate Pascua fiesta ñipata ewate norema paji. Judiorāpa māgí ewate iapata perā, k'iniada-e p'anajida piuda k'ap'ia kurusode p'aneedamerā. Maperā iidijida Pilatomaa kurusode p'anadap'edaarā jīru k'ōrapik'oomerā, māgá isapai piudamerā. Māgá chi piuda k'ap'ia kurusodeepa irabai atapidai. ³² Pilatopa ooji āchia iididap'edaak'a. Romadepema soldaorā wādap'eda, Jesús ik'aawa baijira p'anadap'edaarā jīru k'ōrak'oonajida, waide piuda-e p'anadap'edaa perā. ³³ Mamīda Jesús k'ait'a panadak'āri, piu bi unujida. Maperā iru jīru k'ōrada-e paji.

³⁴ Ma k'āyaara soldaopa Jesús orrode miasupa sut'aaji. Aramata uchiaji waa pania ome. ³⁵ Mi, chi māga unudapa nepirimaa bi mia unuda. Mia k'awa bi wāarata jara bi, mia māga unuda perā. Mia nāga jara bi parāpa pida ichiaba ijāadamerā. ³⁶ Māga p'asaji uchiamerā Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Iru biiri apida biada-e paji'. (Sal 34.20)

³⁷ Ichiaba māga p'asaji uchiamerā pedee awaraa Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Ak'idait'ee eperā āchia sut'aadap'edaa'. (Zac 12.10)

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ma t'ēepai Josepa Pilatomaa Jesús k'ap'ia iidinaji, ichimaa iapimerā. Ichi Arimatea p'uurudepema paji māik'aapa Jesude ijāa bapachi. Mamīda judiorā poro waibiarā waidoopa, awaraarāmaa k'awapi-e paji. Pilatopa Josemaa jaraji Jesús k'ap'ia atanamerā. ³⁹ José ome cheji

Nicodemo, chi naaweda Jesús ome p'ārik'ua pedeenada. Māgipa aneeji treinta kilos mirra k'era áloe k'era ome p'oirada Jesús piuda k'ap'ia īri p'odait'ee. ⁴⁰ Judiorāpa oopatak'a piuda iadak'āri, āchia Jesús k'ap'ia ma k'era ome pi-ia pīrat'aajida lienzode. ⁴¹ Jesús peedap'edaamāi ne-uu eujā k'ait'a baji. Mama baji māu te uria ewaa k'orodap'edaa piuda iadait'ee. Mamīda waide apida iada-e p'anajida. ⁴² Jesús k'ap'ia mama bīnajida, ma māu te uria k'ait'a bada perā māik'aapa judiorā īipata ewate īri bada perā.

20

*Jesús chok'ai p'irabaida
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Tomia ewate tap'eweda, María Magdalena wāji Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Panak'āri, unuji chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara āi bi.
² Mapa p'ira cheji Simón Pedromaa māik'aapa mi, chi apema k'ōp'āyo Jesupa k'inia iru badamaa. Māpai māgaji:

—¡Tachi Waibia k'ap'ia ateejidada! aji. ¡K'awada-e p'ani sāma ata bīnajida!

³ Māga ūridak'āri, Pedro mi ome araa wājida ak'ide. ⁴ O mee weda auk'a p'ira wājida. Mamīda mi Pedro k'āyaara isapaira p'iradachi. Mapa naapiara panaji Jesús iadap'edaamāi māu te uria-de. ⁵ Ijaabaik'āri ak'īit'ee edaa, chi p'aru aupai unuji. Mamīda t'īu-e pají. ⁶ Māga nīde Simón Pedro pacheji māik'aapa t'īuji edú. Ma lienzos ichi-aba unuji. ⁷ Ma awara unuji Jesús poro pira bada p'aru, bedap'eda awara āi bi. ⁸ Māpai mi

auk'a t'īuji. Ak'ik'āri, ijāaji Jesús chok'ai p'irabaida, aī naaweda taipa ijāada-e pajī mīda. ⁹ Waide k'awada-e pajī Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara k'inia bī Jesús piup'eda, chok'ai p'irabaiit'eeda ak'āri. ¹⁰ Maap'eda tai omee weda temaa wājida.

*Mariá Magdalena pa Jesús unuda
(Mr 16.9-11)*

¹¹ Mamīda Maríá beeji māu te uria k'ait'a jēemaa. Māgá jēe nībide īaabaiji edaa ak'iit'ee. ¹² Unuji angeleerā omé p'aru t'o-t'oo jī p'ani. Su-ak'i p'anajida Jesús k'ap'ia badamāi, aba chi poro bada eere, aba chi jīru bada eere. ¹³ Āchia iidijida Mariamaa:

—Wēra, ¿sāap'eda jēemaa bīma? ajida.

Māpai Mariapa māgaji:

—Michi Waibia k'ap'ia ateejidada aji. K'awa-eda aji, sāmaapi bīnajida.

¹⁴ Mata āpītee ak'ik'āri, unuji Jesús mama bainī bi. Mamīda iru k'īra k'awa-e pajī. ¹⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Wēra, ¿sāap'eda jēe nībīma? aji. ¿K'aita jīri bīma? aji.

Mariapa k'īsiaji ma eperā chi jāiradepema ne-uu ak'ipari. Mapa māgaji:

—Mi chupīria k'awáaji. Pīa Jesús k'ap'ia ateeji pīrā, jaráji sāma iru bī. Mīa atanait'eeda aji.

¹⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—¡María!

Ichi t'ījarak'āri, waya āpītee ak'iji māik'aapa hebreo pedeede māgaji:

—*Rabuni!* (Jara k'inia bī “Tachi Jarateepari”.)

¹⁷ Jesupa māgaji:

—Mi k'ena pēiji waide mi Ak'ōremaa wā-e bairā. Jaranapáde aji, mi k'ōp'āyoorāmaa: “Mi wāit'ee mi Ak'ōremaa; iru ichiaba parā Ak'ōre. Mi wāit'ee mi Ak'ōre Waibiamaa; iru ichiaba parā Ak'ōre Waibia.”

18 Māpai María Magdalena wāji Jesús k'ōp'āyoorāmaa nepiride ichia unuda māik'aapa Jesupa jarada.

*Jesús chi k'ōp'āyoorāmaa cheda
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

19 Māgí ewate tomia ewate paji. K'eupodopa Jesús k'ōp'āyoorā teeda p'anajida. Puerta jīa iru p'anajida judiorā poro waibiarā waidoopa. Māga nide Jesús āra esajīak'a bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—P'eranáati. K'āiwee p'anapatáati.

20 Māga jarap'eda, āramaa ak'ipiji ichi jua māik'aapa ichi orro. Jesús k'awaadak'āri, t'āri o-īadachida. **21** Waya Jesupa māgaji:

—¡K'āiwee p'anapatáati! Mi Ak'ōrepa mi pēidak'a, mia parā jida auk'a pēiru.

22 Māga jarap'eda, jārap'uaji āchi īrī māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre Jaure auteebáiti, parā ome ba chemerā. **23** Eperāarāpa āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaaruta pīrā mīde ijāadait'ee, parāpa āramaa jaradai: “Tachi Ak'ōrepa pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee,” māik'aapa Ak'ōrepa ooit'ee parāpa jaradap'edaak'a. Jōdee eperāarāpa mīde ijāadaamaaruta pīrā, parāpa āramaa jaradai: “Tachi

Ak'õrepa pãchia p'ek'au k'achia oopata wẽpapi-e pait'ee," mäik'aapa Ak'õrepa ooit'ee parãpa jaradap'edaak'a.

Tomapa Jesús unuda

24 Tomás, ichiaba t'íjarapatap'edaa Me-iso, Jesús k'õp'âyoorã docedepema paji. Mamãda mägí wẽ-e paji Jesús chek'ãri apemaarãmãi. **25** Mapa chi k'õp'âyoorãpa irumaa mägajida:

—Taipa Tachi Waibia unujidada ajida.

Mäga ūrik'ãri, Tomapa mägaji:

—Mia unuk'ãri clavopa merap'edap'edaamãi iru juade mäik'aapa aide mi jua k'í t'ik'ãri, maap'eda iru orrode sudamãi mi jua t'ik'ãri, ijääyada aji, Jesús chok'ai bi. Mäga-e pírã, ijää-eda aji.

26 Tomia abaamaa waya Jesús k'õp'âyoorã ma tede p'anadak'ãri, Tomás jida baji. Puerta jĩa baji mĩda, Jesús ãchi t'ãide bainí ba cheji mäik'aapa mägaji:

—¡K'âiwee p'anapatáati!

27 Mäpai Tomamaa mägaji:

—Ak'í chéji mi jua, mäik'aapa pichi jua k'í t'it'áaji. Ichiaba pichi jua mi orrode t'it'áaji. ¡Ijää-eda ai k'âyaara, ijää bida aparíiji!

28 Mäpai Tomapa mägaji:

—¡Michi Waibia, írá mia ijää bipi. Pi Tachi Ak'õre Waibia!

29 Mäpai Jesupa mägaji:

—Pia ijää bi mi unuda perã. ¡T'ãri o-ña p'aní chi mide ijää p'aníirã, mi unuda-e p'aní mĩda!

Sãap'eda nãgí p'ãda

³⁰ Wāara chi k'ōp'āyoorā taide Jesupa awaraa ne-inaa chok'ara ooji, ne-inaa eperāarāpa p'oysaa oodak'aa āchi juadoopa. Mia na p'ādade ma jōma p'ā-e paji. ³¹ Mamīda nāgí p'āji parāpa ijāapataadamerā Jesús Tachi Ak'ore Warra; irua pēida eperāarā k'aripamerā. Jesude ijāa p'anī pīrā, it'aa wādait'ee jai-idaadak'āri.

21

Jesupa chi k'ōp'āyoorā ūk'uruurāmaa unupida

¹ Ma t'ēepai Jesupa ichi waya unupiji chi k'ōp'āyoorāmaa, Tiberias Lago ik'aawa. Nāga paji.

² Ma lago ik'aawa p'anajida Simón Pedro; Tomás ichiaba t'ījarapatap'edaa Me-iso; Natanael, Caná p'uurudepema Galilea eujāde bi; Zebedeo warrarā omé māik'aapa Jesús k'ōp'āyoorā awaraarā omé.

³ Mama p'anide Simón Pedropa māgaji:

—Mi to-ianait'eeda aji.

Apemaarāpa p'anaujida:

—Tai jida wādait'eeda ajida, pi ome.

Māgá wājida māik'aapa barcode batauk'oodachida. Mamīda ma ewate p'ārik'ua maarepida peeda-e paji. ⁴ Taujaaweda unujida Jesús bainī bi lago ide. Mamīda iru k'awada-e paji.

⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Warrarā, ¿Peeda-ek'ā? aji.

Āchia p'anaujida:

—Maarepida peeda-eda ajida.

⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—Barco juaraare t'iri t'aadapáde aji. Māgara peedayada aji.

Irua jaradak'a oodak'āri, ma t'iri p'oyaa jirade paji chik'o chik'iapa. ⁷ Māpai mi, chi k'ōp'āyo Jesupa audú k'inia iru badapa Pedromaa māgaji:

—Jāgi Tachi Waibia!

Simón Pedropo “Tachi Waibia” ūriruta, ichi īripema p'aru jī beeji, ma p'aru ērapachi perā ma mimia ook'āri. Māpai toidú jītidachi. ⁸ Jōdee chi apemaarā k'ōp'āyoorā barcode chejida. T'iri jidiu aneejida chik'o ome, mak'iara t'imia-e bada perā lago ideepa; cien metropai baji. ⁹ Ipude bataudak'āri, unujida ok'ok'īra urua nībi chik'o ome māik'aapa pan. ¹⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Chik'o ūk'uru anéeti parāpa et'ewa peedap'edaadepema.

¹¹ Simón Pedro barcode bataudaip'eda, t'iri ipu idee jidiu aneeji. Aide ciento cincuenta y tres chik'o waibia bee p'aneejida. Mamīda ma t'iri jē-e paji. ¹² Jesupa māgaji:

—Nek'o chéti.

Chi k'ōp'āyoorā apidaapa iididak'aa paji k'aita iru, Jesuta k'awa p'anadap'edaa perā. ¹³ Māpai Jesús ãra k'ait'aara cheji. Ma pan chik'o paada ome atap'eda, ãramaa jedet'aaji.

¹⁴ Ma Jesupa unupida ūpee paji chi k'ōp'āyoorāmaa, iru chok'ai p'irabaida t'ēepai.

Jesupa Simón Pedromaa iidida

¹⁵ Nek'odap'edaa t'ēepai, Jesupa Simón Pedromaa iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ā aji, apemaarāpa mi k'inia iru p'anapata k'āyaara?

Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Mía pi k'inia iru bi.

Māpai Jesupa māgaji:

—Ewaa ijāa p'aniiirā ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa oveja chak'erā ak'iparik'a.

¹⁶ Jesupa waya iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ā? aji.

Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Mía pi k'inia iru bi.

Jesupa māgaji:

—Mide ijāapataarā ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa ovejaarā ak'iparik'a.

¹⁷ Waya iidida ōpee iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru bik'ā? aji.

Pedro k'ira pia-ee baji Jesupa iidida ōpee māgá iidida perā. P'anauji:

—Tachi Waibia, pia jōma k'awa bi. K'awa bida aji, mía pi k'inia iru bi.

Jesupa māgaji:

—Mide ijāapataarā ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa ichi ovejaarā ak'iparik'a. ¹⁸ Mía wāarata jararu. Pi k'ūtrāa bak'āri māik'aapa ãyaa wāit'ee pak'āri, pichi p'aru pichi juadoopa jī beepachi. Mamīda pi chonaa pak'āri, pichi juua erat̄it'ee māik'aapa awaraapa pi p'aru jī bīt'ee, maap'eda pi ateeit'ee pi wā k'inia-e bimaa.

¹⁹ Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji sāgá Pedro piut'ee paji, māga p'asak'āri, eperāarāpa jaradamerā Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. Māga jarap'eda, Jesupa Pedromaa māgaji:

—Māga p'asait'ee mīda, mīde ijāaparíiji.

Jesús k'ōp'āyo k'inia iru bada

²⁰ Āpithee ak'ik'āri, Pedropo unuji mi, chi k'ōp'āyo Jesupa audú k'inia iru bada. (Pascua chik'o k'odak'āri, mi Jesús ik'aawa baji iru k'ōp'āyorā ome. Mi paji chi iidida: "Tachi Waibia, ¿k'áipapi pi traicionaait'eema?" ada.) ²¹ Pedropo mi unuk'āri, Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿k'āata p'asait'eema aji, iru ome?

²² Jesupa p'anauji:

—Mia k'inia bi pīrā iru chok'ai bamerā mi waya cherumaa, pi-it'ee p'ua-e bida aji. Mide ijāaparíiji.

²³ Jesupa māga jarada perā irude ijāapataarāpa k'īsiapachida māgí k'ōp'āyo piu-e pait'ee. Mamīda Jesupa māga jara-e paji. Jīp'a jaraji: "Mia k'inia bi pīrā iru bamerā mi waya cherumaa, pi-it'ee p'ua-e bida" aji.

²⁴ Māgí "k'ōp'āyo" et'ewa jarada mi, Juanpa nāgí pedee nepirimaa bi parāmaa. Na jōma mia p'āji. Mapa k'awa p'ani jōma nepirida na p'ādade wāara.

²⁵ Jesús na p'ek'au eujāde bak'āri, awaraa ne-inaa chok'ara oopachi. Ma ne-inaa jōma aba-abaa p'ādap'edaa paara, mia k'īsia bi ma p'āda jōmaweda araa-e pak'aji na eujāde.

**Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

ciii

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441